

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

**PRIMERJAVA ŽENSKEGA IN
MOŠKEGA NOGOMETA V 1. SNL
(Sociološki vidik)**

Diplomska naloga

Tomaž Lulik

Ljubljana, 2008

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT
Športno treniranje
Nogomet

**PRIMERJAVA ŽENSKEGA IN MOŠKEGA NOGOMETA
V 1. SNL
(Sociološki vidik)**

DIPLOMSKA NALOGA

MENTORICA:

izr. prof. dr. Mojca DOUPONA TOPIČ

RECENZENT:

doc. dr. Zdenko VERDENIK

KONZULTANT:

asist. dr. Stane PINTER

AVTOR DELA:

Tomaž LULIK

Ljubljana, 2008

Zahvaljujem se mentorici dr. Mojci Douponi Topič za pomoč pri diplomski nalogi, dr. Zdenku Verdeniku, s čigar pomočjo sem v nogometu odkril nove razsežnosti in začel gledati nanj z drugačnimi pogledi, zahvala pa gre tudi Miodragu Cvetanoviću, ki mi je pomagal z veliko informacijami in podatki pri diplomski nalogi.

Posebej pa bi se zahvalil svojim staršem za podporo pri šolski poti, kajti brez njihove pomoči mi določene stvari ne bi bile dosegljive.

Ključne besede: šport, ženske, ženski nogomet, moški nogomet, 1. slovenska nogometna liga, primerjava.

PRIMERJAVA ŽENSKEGA IN MOŠKEGA NOGOMETA V 1. SNL

Tomaž Lulik

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, 2008

Športno treniranje, Nogomet

Število strani: 71, število grafov: 23, število slik: 8, število virov: 27

IZVLEČEK

Namen moje diplomske naloge je bil primerjati položaj ženskega in moškega nogometa v Sloveniji. Današnja družba ocenjuje nogomet kot moški šport in po mojem mnenju so ženske pri nas v tej športni panogi nekoliko zapostavljene. Pri nas je ženski nogomet mlada panoga, vendar se med dekleti povečuje zanimanje zanj, kar dokazuje vse večje število registriranih igralk in klubov. Slovenski ženski nogomet je v zadnjem času napravil korak naprej, vendar, da vse le ne napreduje hitreje, niso krive nogometašice same. Nasprotno, prav vsa dekleta si zaslužijo pohvalo, saj v svojem udejstvovanju naletijo na mnoge ovire. Prav gotovo igralko za ukvarjanje z nogometom nimajo najboljših možnosti, v nekaterih okoljih imajo težave že z opremo in površino za igranje nogometa. Klubi, ki imajo to urejeno, so v Sloveniji redki. Največji problem pa se pojavi pri denarju, sponzorjev je zelo malo, mediji pa po mojem mnenju premalo oglašujejo ta šport. Obstoj klubov je odvisen predvsem od iznajdljivosti ljudi, ki vodijo posamezen klub. In predvsem zaradi teh razlogov je večina ljudi mišljenja, da je ženski nogomet v Sloveniji na nizkem nivoju v primerjavi z moškimi.

V raziskavo je bilo vključenih 100 nogometašic iz Prve slovenske ženske nogometne lige in pa 86 nogometašev iz Prve lige Telekom Slovenije v sezoni 2007/2008. Na podlagi anketnega vprašalnika (Lulik, 2008), ki sem ga oddal v prvoligaške nogometne klube (ženske in moške), sem poskušal analizirati obstoječe stanje in ugotoviti, če so zgoraj naštetih vzroki res tisti, ki delajo takšne razlike med moškimi in ženskami v tej športni panogi pri nas. Za statistično analizo podatkov je bil uporabljen programski paket SPSS 13.0.

Rezultati obdelave podatkov so pokazali, da tako v ženskih kot tudi v moških nogometnih klubih v Sloveniji razmere niso ravno najboljše, tako s strani infrastrukture in pogojev dela kot tudi s strani financ. Je že res, da je moški nogomet za razliko od ženskega pri nas profesionaliziran in da nogometaši lahko živijo le od

igranja nogometa, vendar drugo vprašanje, ki se tu postavlja, je, kakšno prihodnost po končani športni karieri jim to potem omogoča. Pri nogometašicah so dobljeni rezultati pokazali, da se z igranjem nogometa ukvarjajo predvsem zaradi veselja do te športne igre, njihovi moški kolegi pa v večji meri zaradi zaslužka. Oboji pa so bili enotnega mnenja, da je medijska naklonjenost ženskemu nogometu zelo majhna in da se ga v raznih medijih omenja zelo malo ali skoraj nič. Enotno mnenje je bilo, da bi lahko mediji veliko pripomogli k prepoznavnosti te športne panoge v Sloveniji, saj je ženski nogomet pri nas igra, ki bi lahko s podporo širše okolice dosegala zavidljive rezultate tako na klubski kot tudi reprezentančni ravni.

Key words: sport, women, women's football, men's football, 1st Slovenian Football League, comparison.

COMPARISON OF FEMALE AND MALE FOOTBALL IN THE 1ST SLOVENIAN FOOTBALL LEAGUE

Tomaž Lulik

University of Ljubljana, Faculty of sport, 2008

Sports training, Football

Number of pages: 71, number of diagrams: 23, number of pictures: 8, number of sources: 27

ABSTRACT

The purpose of my thesis paper is comparison of conditions in male and female football in Slovenia. Nowadays, football is regarded as a male sport and in my opinion, women in our country are somewhat neglected, when it comes to this branch of sport. In Slovenia, women's football is a relatively new branch of sport. However, the interest for football among girls is increasing, the evidence of which is a growing number of registered players and clubs. A step forward has recently been made in women's football in Slovenia and the players cannot be blamed for the slow progress in this field. On the contrary, all of these girls deserve praise, as they come across many obstacles. Female players do not have the very good options when it comes to football practice. At places, they even have problems with equipment and practice ground and clubs, in which these basic requirements are taken care of, are rare in Slovenia. The biggest problem is money, due to the lack of sponsors and advertising in the media. The existence of the clubs depends mainly on the inventiveness of people, who run individual clubs. Most people's opinion, arising from all of the above-mentioned reasons, is that the level of women's football in Slovenia is much lower, compared to men's football.

The research included 100 female players and 86 male players from the 1st Slovenian Football League. On the basis of a survey questionnaire, which was distributed in the 1st league football clubs (male and female), I tried to analyse the existing conditions and determine whether the above-mentioned reasons are causing the differences between men and women in this branch of sport in Slovenia. The data obtained in the survey were processed with the software package SPSS 13.0.

The results of the data processing have shown that the conditions in male and female football clubs in Slovenia, in terms of infrastructure as well as financing, are

not very good. It is true that men's football, as distinct from women's football, is a professional sport in Slovenia, therefore male football players can earn their living by playing football. However, the question arising here is what possibilities the future brings after their sports career is finished? The results obtained from the female players have shown that they play football mainly because they like it, while their male colleagues play mostly because of the money. Both, male and female respondents were unanimous that female football lacks media attention. In various media it is hardly mentioned or practically not mentioned at all. They all agreed that the media could contribute a great deal to recognition and promotion of women's football in Slovenia. By getting help from the surroundings and publicity, this branch of sport could show enviable results at the club as well as at the representation level.

KAZALO

1. UVOD	18
2. PREDMET, PROBLEM IN NAMEN DELA	21
2.1 ŠPORTNA IGRA NOGOMET	21
2.1.1 RAZVOJ NOGOMETNE IGRE V SVETU	22
2.1.2 RAZVOJ NOGOMETNE IGRE V SLOVENIJI	23
2.2 ŽENSKÉ IN ŠPORT	26
2.2.1 ŽENSKÉ IN NOGOMET V SVETU	27
2.2.2 ŽENSKÉ IN NOGOMET V SLOVENIJI	31
2.3 ODNOS DRUŽBE DO ŽENSKÉGA NOGOMETA	36
2.4 ODNOS MEDIJEV DO ŽENSKÉGA NOGOMETA	38
2.5 NAMEN DELA	40
3. CILJI	41
4. HIPOTEZE	42
5. METODE DELA	43
5.1 VZOREC MERJENCEV	43
5.2 VZOREC SPREMENLJIVK.....	43
5.3 NAČIN ZBIRANJA PODATKOV.....	44
5.4 METODE OBDELAVE PODATKOV	44
6. REZULTATI Z RAZPRAVO	45
7. SKLEP	76
8. LITERATURA	79

1. UVOD

Pojmovanje športa v današnjem času ni univerzalno, ampak ga, brez dileme, delimo na ženski in moški šport. Ženske rezultate direktno primerjamo z moškimi in na ta način utrjujemo prepričanja, da je ženski šport manj vreden od moškega. Razloge za to lahko najdemo v načinu, kako naša doba dojema šport. V športu namreč obstaja precejšnja ideološka raznolikost med spoloma, težava je v tem, da je raznolikost le redko priznana ali pa je napačno razumljena. To se kaže npr. pri opisih dogodkov, ki so predstavljeni kot sami po sebi umevni, kot nevtralna dejstva. Spolna razlika se kaže kot temeljni kamen patriarhalnosti: prepoznavanje spolnih razlik omogoča celo vrsto fizičnih, družbenih, čustvenih in spolnih lastnosti, osnovanih na tem, kaj je za določen spol primerno obnašanje in kaj ne. Ohranjanje moške moči in privilegijev je delno odvisno od prepričanja, da so spolne razlike natančno konstruirane in institucionalizirane v družbenih strukturah, verovanjih in praksi (ženske in šport). Večina otrok po svetu se tako ali drugače vključuje v razne športne aktivnosti, vendar je organizirana športna vadba otrok odvisna predvsem od odraslih. Danes sicer mnogi starši vključujejo svoje otroke v organiziran šport, vendar je problem v tem, da predvsem pri dekletih izbirajo športno panogo na podlagi stereotipnega razmišljanja družbe.

Vendar je v 21. stoletju takšno ločevanje športa na moški in ženski po mojem mnenju neprimerno. Prav nogomet je ena izmed športnih panog, kjer je ta ločnica še kako vidna. V nekaterih državah, kjer ima ženski nogomet dolgo tradicijo in si je že izboril svoj položaj, so ljudje sprejeli to, da se tudi dekleta lahko borijo in tekmujejo na nogometnem igrišču, ponekod pa je to stereotipno razmišljanje ljudi še vedno zasidrano v njih samih in je ženski nogomet zanje nesprejemljiv. Tudi pri nas, v Sloveniji, ženski nogomet nima dolge tradicije in se srečuje z mnogimi težavami.

Ženski nogomet se v Sloveniji organizirano igra že več kot 30 let, vendar pa klubi ženskega nogometa delujejo v globoki senci moških kolegov. S trenutnim stanjem v ženskem klubskem nogometu ne moremo biti zadovoljni, saj se klubi srečujejo s številnimi težavami. V večini primerov so igralkam na razpolago, tudi za prvenstvene tekme, slabo vzdrževana pomožna igrišča, pa še ta po navadi takrat, ko njihovi moški kolegi na teh igriščih zaključijo načrtovane treninge. Velik problem predstavlja tudi organiziranost klubov samih, pomanjkanje financ in igralskega kadra. Tudi v razvitih državah ni vse tako kot izgleda na zunaj. Povsod so prisotne težave in problemi, posebno na začetku dela. Medtem ko se v razvitih državah ukvarjajo z višino profita, ki ga ustvarjajo z ženskim nogometom, se drugod ukvarjajo z emancipacijo žensk. Zato pri nas nismo najslabši, smo pa še zelo daleč za najboljšimi.

Ženske v Sloveniji lahko glede njihovega odnosa do nogometa v grobem razdelimo v tri skupine. Prva skupina žensk, ki je verjetno tudi najštevilčnejša, je tista, ki o

nogometu pravzaprav ne ve ničesar in jih le-ta tudi čisto nič ne zanima. Edini stik, ki ga mogoče imajo z nogometom, je takrat, ko si kakšno tekmo ogledajo njihovi partnerji, pa še to jim ponavadi ni po godu, tako da imajo do nogometa bolj kot ne negativen odnos. V drugo skupino spadajo tiste, ki si od časa do časa le ogledajo kakšno nogometno tekmo. Ponavadi so to razna večja tekmovanja, kot je svetovno prvenstvo, finale Lige prvakov ali pa kakšna pomembna tekma slovenske izbrane vrste. Pri njih gre bolj kot za navdušenje za družabni dogodek, saj si tekme ogledajo v družbi fantov ali skupine prijateljev, ki so nogometni navdušenci. Nato pa je tukaj še tretja skupina žensk, ki jim nogomet pomeni več kot le igro in več kot le lepe nogometaše. So prave nogometne navdušenke in nogomet tudi igrajo, nekatere med njimi pa ga celo resno trenirajo. Marsikdo sploh ne ve, da imamo tudi v Sloveniji ligaški sistem ženskega nogometa, v katerem trenutno nastopa 8 ekip v 1. ŽNL. Imamo pa tudi žensko člansko nogometno reprezentanco, ki je svojo prvo uradno tekmo odigrala leta 1993 proti Slovaški, leta 2006 pa ji je uspel preboj v prvo divizijo ženskega evropskega nogometa in prav zdaj sodeluje v kvalifikacijah za EP 2009. Članska ekipa v zadnjem času dosegata zavidljive rezultate, kar je prav gotovo odraz dela v klubih na nacionalni ravni. Na lestvici FIFE zaseda naša ženska reprezentančna ekipa 53. mesto med 150 rangiranimi ekipami (zadnja sprememba je bila septembra 2008), kar je v primerjavi z moško reprezentanco veliko bolje, kajti moška reprezentanca zaseda na lestvici FIFE 73. mesto, vendar je tu rangiranih 207 ekip (zadnja sprememba je bila oktobra 2008). Poleg članske reprezentance pa imamo v Sloveniji tudi ženski nogometni reprezentanci, ki nastopata v mladinski U-19 in pa kadetski U-16 starostni kategoriji.

Za razvoj ženskega nogometa v Sloveniji je pristojna programska komisija izvršnega odbora NZS, to je komisija za ženski nogomet. Glede na stanje v ženskem nogometu je komisija leta 2001 ob podpori izvršnega odbora NZS sprejela vizijo razvoja ženskega nogometa v Sloveniji. Komisija si je za prvo nalogo postavila izboljšati organiziranost in status klubov ženskega nogometa na lokalni ravni in znotraj medobčinskih nogometnih zvez. Tako je izvršni odbor NZS na predlog komisije sprejel minimalne kriterije, ki jih morajo izpolniti klubi, če želijo od tekmovalnega leta 2004/05 nastopati v 1. SŽNL. Minimalni kriteriji so sestavljeni iz športnih, pravnih in infrastrukturnih kriterijev. Na ta način so želeli dvigniti organiziranost klubov, jim omogočiti kvalitetnejšo infrastrukturo, kvalitetnejši strokovni kader ter s tem povečati kakovostno raven tekmovanja v 1. SŽNL. Vendar postavljeni cilji niso dovolj, za to je treba tudi kaj narediti in klubom ponuditi finančno podporo. Denar in sponzorji so v Prvi slovenski ženski nogometni ligi največji problem in zaradi tega tudi določeni klubi izstopijo iz lige, saj niso zmožni zagotoviti finančnih sredstev za igranje kluba v ligi. Na tem področju NZS klub vsemu še vedno premalo naredi.

V sezoni 2003/2004 se je začelo tudi ligaško tekmovanje v novoustanovljeni ligi deklet do 16. leta starosti (U-16). V navedeni ligi so dolžni nastopati tudi klubi 1.

SŽNL. S tem so hoteli klube še bolj spodbuditi, da bi začeli delati z mlajšimi selekcijami, kajti tako so poskrbeli za množičnost ženskega nogometa v Sloveniji, klubi sami pa si zagotovijo podmladek, ki se bo kasneje vključil v člansko ekipo. Glede na to, da ni velikih finančnih vložkov v ženski nogomet je to edina pametna rešitev in sicer da delaš na svojem domačem kadru in z njim dolgoročno načrtuješ delo v članski ekipi. Vendar se tu spet pojavi problem glede denarja, kajti dodatna selekcija v klubu pomeni dodatne stroške, zato so se v večini klubov pojavile še večje težave na tem področju.

Prav gotovo se v ženskih nogometnih klubih pri nas kvalitetno trenira in si vsi prisotni v klubih, ki kakorkoli pripomorejo k razvoju ženskega nogometa, zaslužijo vse pohvale. Tudi pri dekletih se zanimanje za ženski nogomet vedno bolj povečuje, kar potrjuje tudi vedno večje število registriranih igralk in klubov. Vendar vse le ni na ljudeh, ki imajo radi nogomet in so se zanj pripravljene žrtvovati, potrebna je tudi pomoč ljudi in institucij, ki lahko posredno pripomorejo k temu, da se bo nogomet v Sloveniji začel razvijati na višji ravni in da bodo lahko vsi klubi v prvi ligi igralkam nudili vsaj osnovne pogoje dela. Vsi namreč vemo, da se z evropskimi velesilami v ženskem nogometu, kot so npr. Nemčija, Anglija, Norveška..., ne moremo še primerjati, lahko pa se začnemo posluževati njihovega načina dela in si dolgoročno zastavimo določene cilje, h katerim moramo stremeti.

2. PREDMET, PROBLEM IN NAMEN DELA

»Nogomet, ta igra ljudskih množic, dostopna vsakomur, z ohlapnimi, a včasih krutimi in neizprosnimi pravili, še vedno vzbuja nesluteno zanimanje postmoderne družbe. Pojav, s katerim se ukvarjajo številni sociologi in njihovi kolegi, celo podobnih mejnih znanosti. Venomer odkrivajo nove in nove podrobnosti, ki se dogajajo ob tej za nekatere nesmiselni igri, kjer se dvaindvajset igralcev na vso moč trudi ukrotiti okroglo usnje. Zaradi nogometa so se začenjale vojne, sklepala premirja, razdirali zakoni. V tej zmešnjavi pozitivnih in negativnih čustev doživljajo mnogi svoje neizživete zgodbe in iz nje črpajo življenjsko energijo (Plesec in Doupona Topič, 2002).«

2.1 ŠPORTNA IGRA NOGOMET

Cilj naše družbe je vzgoja moralno, telesno in umsko sposobnega človeka, je vzgoja vsestransko razvite osebnosti. To dosežemo le z enotnostjo telesne, umske, moralne, estetske in delovno-tehnične vzgoje. Športne igre, ki so po svoji aktivnosti posebej bogate, so torej le sestavni – nedeljivi del splošne vzgoje (Elsner, 2004).

Med športnimi igrami igra nogomet pomembno vlogo. Zanimanje otrok in odraslih zanj je mnogokrat brezmejno. Vedno znova in znova, zlasti ob velikih prireditvah se za nogomet zanimajo milijoni ljudi, zbrani na stadionih ali ob televizijskih sprejemnikih. Je ena najstarejših in najbolj razširjenih športnih iger v svetu. Praktično se ga lahko igra povsod, potrebujemo le žogo in nekaj igre željnih navdušencev. Igralci tu doživljajo popolno zadovoljstvo, saj vedno nove in neponovljive situacije, ki jih ustvarja kotaleča se, leteča ali poskakujoča žoga, verjetno lahko poistovetimo z igrivostjo človeške narave. Zato ni čudno, da je nogomet priljubljena igra ne le mladine, ampak tudi starejših, saj je tudi kot rekreativna dejavnost ena izmed najbolj razširjenih športnih iger. Nogomet je lahko organiziran kot tekmovalni šport rekreacijskih skupin, v šolskih športnih društvih, študentskih organizacijah in seveda v nogometnih klubih.

Nogomet sodi v skupino polistrukturiranih kompleksnih športnih panog, zanj so značilne ciklične in aciklične strukture gibanja, kjer je cilj zadevanje v prostoru, za uspeh pa je največkrat nujno potrebna kooperacija članov skupine. Je prosta umska in telesna aktivnost z nešteti možnostmi ustvarjalnega mišljenja, ki ponuja zadovoljstvo in veselje. Igra z »okroglim usnjem« zagotavlja dinamiko in intenzivnost ter ima splošen pozitiven vpliv na bio-psiho-socialni razvoj posameznikovega organizma. Je igra, v kateri se izkažejo posamezniki, njihov uspeh pa raste vzporedno s tem, kako znajo združiti svojo individualnost z igro celotne ekipe (Elsner, 1993).

Različne etape razvoja nogometne igre so bile v začetku pogojene z izboljšanjem tehničnih sposobnosti, v nadaljnjih etapah pa z izboljšanjem taktičnih in motorično-funkcionalnih sposobnosti posameznih igralcev. Današnji model sodobne nogometne igre ima dve pomembni značilnosti:

1. *Sodelovanje-interakcija med igralci*; tako zasledimo pri vrhunskih moštvih osnovno razporeditev igralcev v okviru sistemov igre 1:3:5:2, 1:4:4:2 in 1:3:4:3, svobodo v igri ob organizaciji igre na višji ravni, v času branjenja prevladuje agresiven conski ali kombinirani način branjenja, pri prehodu iz ene faze igre v drugo je pomembna elastičnost, izvajanje časovnega in prostorskega pritiska v igri se povečuje, kolektiv odločno prevladuje nad posameznikom.

2. *Dinamika nogometne igre*; izraža se v hitrih prehodih iz ene faze igre v drugo ter v hitrosti gibanja žoge in igralcev. Dinamika igre je odvisna od kondicijske pripravljenosti igralcev, taktične informiranosti in osvojene »dinamične tehnike« (Mikelin, 2005).

Pri nogometni igri prihaja do različnih gibanj igralcev in žoge v raznih smereh in z različnimi hitrostmi. Značilen je tudi boj za žogo dveh ali več igralcev in prav ta borba za kotalečo žogo spravlja v trans skupine navijačev in nemalokrat se ta navidezna borba med igralci prenese tudi na pripadnike različnih navijaških skupin, kar pa daje slabo luč in kviri ugled nogometu. Vsi dogodki v igri ustvarjajo na igrišču zapletene in nepredvidljive situacije, katerih reševanje zahteva poleg psihomotoričnih sposobnosti, kot so moč, hitrost, preciznost, koordinacija, gibljivost in ravnotežje tudi visoke funkcionalne sposobnosti organizma. Reševanje igralnih situacij v borbi z nasprotnikom zahteva tudi specifične intelektualne in nenazadnje tudi vedenjske lastnosti. Igra omogoča, poleg izražanja lastne iniciative in kolektivnosti, tudi medsebojno spoštovanje, razvijanje borbenosti, vztrajnosti, mirnosti, zbranosti, kratka oblikuje človekov značaj.

2.1.1 RAZVOJ NOGOMETNE IGRE V SVETU

Nogomet je igra novejšje dobe. Vendar se razne igre, vsaj malo podobne današnjemu nogometu, omenjajo v zgodovini že pred našim štetjem, in sicer v tretjem tisočletju pred Kristusom. Tako imenovanemu kitajskemu »rumenemu kralju« Huang Tiu pripisujejo iznajdbo igre, ki se je imenovala ZU-Qui. Zu pomeni udariti z nogo, Qui pa je žoga. Ta igra je postala v času od leta 221 pred in do 618. leta po krščanskem štetju izredno priljubljena, kasneje je bila pozabljena. Vsekakor pa ima Kitajska daleč najdaljšo nogometno tradicijo, saj viri govorijo celo o neolitski dobi, in sicer naj bi igro, podobno današnjemu nogometu, igrali v provinci Xi. Podobne igralne oblike udarjanja žoge kažejo tudi različne najdene podobe v antični Grčiji, pri Rimljanih in na Japonskem. Grški »episkyros« se je razvil v rimski »karpastum«, zelo

grobo igro, podobno rugbyju. V Južni Ameriki, pri Majih in Aztekih je bila igra z žogo zadeva kulta, o kateri pa niso znana nobena pravila (Elsner, 2004).

V srednjem veku in v začetku novega veka so bile znane »igre« v Angliji in Franciji, s ciljem tekanja in borbe za »žogo« (iz različnih materialov oblikovana krogla). Po knjigi Antonia Skaina iz časa italijanske renesanse so v Firencah, ob sodelovanju vsega prebivalstva igrali »nogomet« z nekoliko manjšo in lažjo žogo. Število igralcev je bilo različno – od 20 do 40 na vsaki strani. Razdeljeni so bili v štiri linije in vsaka je imela svoje ime glede na osnovno nalogo v igri. Vratar, ki so ga posebej imenovali, je edini smel igrati z roko. Najverjetneje se je današnji nogomet razvil iz iger, igranih v tem času v Angliji, ki so se razvijale ločeno in neodvisno od tistih v Franciji in Italiji. Nogometna igra, kakršno poznamo in razumemo danes, je bila oblikovana leta 1863. V tem letu so sprejeli še danes veljavna osnovna pravila igre. »Nogometno združenje« se je tedaj ločilo od »trdega« rugbyja, ustanovljena je bila Angleška nogometna zveza. Vendar kljub uradno sprejetim pravilom jih nekateri še dalj časa niso upoštevali in zato so jih leta 1877 poenotili. Z vstopom Anglije v FIFO, leta 1906, so angleška pravila morale uporabljati tudi druge članice (Elsner, 2004).

Iz Anglije se je igra prenesla na kontinent po letu 1875, in sicer najprej na Dansko, Nizozemsko, Švico, Skandinavijo, Nemčijo in drugam. Začetki nogometa na Hrvaškem so povezani z dr. Franjem Bučarjem. Kot odličen športnik je odšel na študij v Stockholm, kjer se je med drugim seznanil tudi z nogometom. V počitnicah leta 1893 je z nogometom seznanil svoje prijatelje v Zagrebu, po končanem študiju leta 1895 pa je na dveletnem tečaju za učitelje, tudi tečajnike seznanil z nogometom. Z nogometom v Srbiji so začeli študentje, ki so študirali v Švici. Prvi klubi so bili ustanovljeni leta 1903. V Bosni in Hercegovini so z nogometom začeli leta 1908, kot tudi v Makedoniji (Elsner, 2004).

Leta 1904 so v Parizu ustanovili svetovno nogometno organizacijo FIFO, leta 1954 pa evropsko nogometno organizacijo UEFO.

2.1.2 RAZVOJ NOGOMETNE IGRE V SLOVENIJI

Nogometna igra je v Slovenijo prišla z Dunaja, ki je bil takrat glavno mesto avstro-ogrske monarhije, kamor smo po državni ureditvi spadali tudi Slovenci, in iz Prage, s katero smo bili Slovenci zelo dobro kulturno povezani. Dunaj se je že od vsega začetka 20. stoletja razvijal v močno evropsko nogometno središče. Zelo dobro nogometno razviti sta bili tudi Praga in Budimpešta, vendar je Dunaj zaradi svojega političnega položaja tudi v nogometu ohranil značaj središča, iz katerega se je nogomet širil v bližnja in oddaljena avstrijska deželna središča in mesta. Nogomet se je pri nas najprej razširil med dijaki, in sicer v takem obsegu, da so npr. v Ljubljani

igrali dijaki obeh slovenskih gimnazij že leta 1908 vsako popoldne v tednu kar po štiri ure in v dveh skupinah, ki sta se morali menjavati vsako uro. Igralne popoldneve so nadzirali profesorji, ki so se tudi sicer zanimali za nogomet (<http://www.nzs.si/>).

Tehnika igranja je bila sila enostavna: streljali so samo s »špičko«, igrali pa po »horuk« sistem. Stanko Bloudek je prav gotovo veliko prispeval k razvoju nogometa pri nas, saj je leta 1909 prinesel iz Prage v Ljubljano prve prave nogometne čevlje in usnjeno nogometno žogo. Tudi sam je bil vnet pristaš nogometne igre in nogometaš SK Ilirije v njenih začetkih.

Srednješolski nogomet si je hitro poiskal pot izven šolskih okvirov. Tako so nastali prvi nogometni klubi, v katerih so se poleg dijakov zbirali tudi drugi mladi ljudje. Leta 1910 so v Ljubljani dijaki vseh slovenskih srednjih šol ustanovili svoj dijaški nogometni klub Hermes. Dijaški klub Hermes je bil povsem slovenski in je v takratnem občutljivem obdobju slonel tudi na narodni zavesti. 9. maja 1911 pa je bil ustanovljen še en klub Ilirija. Z ustanovitvijo Ilirije se je začela intenzivnejša razvojna pot slovenskega nogometa. V prvem letu obstoja so za Ilirijo igrali nekateri starejši gospodje, ki so se z nogometom srečali prvič, kaj hitro pa so uvideli, da bo za uspešno tekmovanje z drugimi potrebno kaj ukreniti. Rešitev so našli v Hermesu, kjer so imeli dijaki nenehne težave s pomanjkanjem denarja in policijsko oblastjo. Združevanje obeh klubov je potekalo počasi in se je končalo leta 1913. Leta 1913 je bil ustanovljen tudi Slovan, ki je edini slovenski nogometni klub, ki je vse do danes ohranil prvotno ime (<http://www.nzs.si/>).

Slika 1: Dijaški nogometni klub Hermes iz Ljubljane
(<http://www.nzs.si/index.php?pgii=189>)

Ob začetku 1. svetovne vojne sta pri nas tako delovala le dva slovenska kluba, in sicer Ilirija in Slovan. Nogometno dogajanje je v času 1. svetovne vojne zamrlo in je oživel šele po koncu vojne oz. po mnogih političnih in družbenih spremembah na našem področju. Da se je nogometna igra po 1. svetovni vojni hitro širila, kažejo tudi mnogi novoustanovljeni klubi in nogometne sekcije. 23. aprila 1920 je bila v Ljubljani ustanovljena Ljubljanska nogometna podzveza (LNP) kot organ osrednje jugoslovanske nogometne zveze s sedežem v Zagrebu. LNP, ki jo lahko štejemo kot legitimno predhodnico Nogometne zveze Slovenije, je bila ustanovljena z namenom povezovanja in organiziranja vse živahnejšega delovanja nogometnih klubov na slovenskem. LNP je neposredno vodila podvezno prvenstvo, kvalifikacijska tekmovanja za vstop v podvezni razred in razna pokalna tekmovanja. Istega leta, in sicer 1920, pa je slovenska nogometna reprezentanca proti reprezentanci Francije odigrala svojo edino tekmo pred 2. svetovno vojno (<http://www.nzs.si/>).

Ob prvi reorganizaciji našega športa leta 1948 je bila 29. maja 1948 ustanovljena Nogometna zveza Slovenije. Istega leta je bila ustanovljena tudi Zveza nogometnih sodnikov Slovenije. Prvo leto delovanja je NZS vzdrževala stike s članstvom, nogometnimi klubi in sekcijami prek sedmih poverjeništev, ob reorganizaciji državne uprave leta 1949 pa so tudi na NZS poverjenišтва nadomestili z oblastnimi odbori. Leta 1952 so bila poverjenišтва dokončno ukinjena, namesto njih pa so ustanovili podzveze. Leta 1962 je bil spremenjen položaj podvez v odnosu do NZS – postale so samostojni kolektivni člani NZS, ki predstavljajo nogomet svojega področja v vodstvenem organu, ki si ga izbirajo sami. Med najuspešnejšimi moštvi tega obdobja je potrebno omeniti NK Olimpija, ki je sicer doživljala vzpone in padce, nedvomno pa je bila vselej ustrezen reprezentant nogometne Slovenije. Vrhunec je dosegla v sezoni 1969/70 s prebojem v finale jugoslovanskega pokala ter nastopom v pokalu pokalnih zmagovalcev proti Benfici. Drugi veliki klub tega obdobja pa je bil NK Maribor (NZS, 2000).

Od leta 1945 dalje se je pri nas pojavil profesionalizem, ki je bil posledica zahtev po večji kvaliteti igre. Kljub vsemu pa je bil slovenski nogomet daleč za nogometom drugih republik Jugoslavije, kar kaže tudi podatek, da je moč po osvoboditvi pa vse do leta 1970 v državni (jugoslovanski) reprezentanci naštetih vsega skupaj le tri Slovence: Edija Hočevarja, Ivana Toplaka in Braneta Oblaka. Kasneje se je situacija tudi na tem področju počasi izboljševala. Obenem s spremembami odnosov med Nogometno zvezo Jugoslavije in Slovenije so postali tudi slovenski nogometaši čedalje bolj cenjeni, prav tako pa se je izboljšalo delo z mladimi. Sredi osemdesetih se je slovenska nogometna reprezentanca uspešno kosala s selekcijami drugih jugoslovanskih republik, nastop Srečka Katanca na SP v Italiji 1990 pa je pomenil pomembno predstavitev slovenskega nogometa (<http://www.nzs.si/>).

Po ustanovitvi samostojne slovenske države se je Nogometna zveza Slovenije osamosvojila in bila kot enakopravna članica 3. julija 1992 sprejeta v FIFA, svetovno nogometno organizacijo, 17. junija 1993 pa v UEFA, evropsko nogometno organizacijo. Avtor največjega uspeha v zgodovini slovenskega nogometa do sedaj je Srečko Katanec, ki je pred tem že kot igralec dosegal izjemne uspehe. Kot selektor naše izbrane vrste, je reprezentanco namreč leta 2000 popeljal na evropsko prvenstvo, dve leti kasneje pa še na svetovno prvenstvo.

2.2 ŽENSKES IN ŠPORT

V naši družbi še vedno prevladujejo patriarhalni kulturni obrazci, ki že od zgodnjega otroštva predpisujejo ženskam in moškim »primerne« socialne vloge. Družba preko dejavnikov socializacije (družina, šola, družbene institucije) prenaša na posameznico/posameznika vzorce vedenja in sklope vrednot, ki so družbeno sprejemljivi in zaželeni. To vpliva na izbor poklicev kot tudi na izbiro športnih panog (Doupona Topič in Petrović, 2007).

V 19. stoletju je bil šport prioriteta in domena moškega spola. Celo predstavniki najvišjih družbenih razredov, ki so se vključevali v športne dejavnosti in pri katerih je šport pomenil sestavni del njihovega načina življenja, so bili v pretežni meri moškega spola. Tiste ženske (aristokratke), ki so se vključevale v šport, so to počele predvsem zaradi socialnih nagibov in le redko zaradi tekmovanja samega. Med ženskami je bilo najbolj priljubljeno lokostrelstvo, v najvišjih slojih je bil priljubljen tudi lov s konji, ki pa (kot so menili moški) ni bil sprejemljiv niti za aristokratinje. Ženski šport se je razvijal zelo počasi, in to družbenemu razvoju primerno. Nove, radikalnejše oblike športne vadbe za ženske so sprva zbudile veliko zanimanja predvsem med aristokratinjami. Seveda so kmalu naleteli na neodobranje javnosti, vendar je to nasprotovanje le še pripomoglo, da so se ženske začele vključevati v širšo paleto športnih aktivnosti. Bile so prisiljene organizirati shod, na katerem so morale dokazovati in demonstrirati koristnost, primernost in predvsem zmernost njihovih športnih aktivnosti (Doupona Topič, 2004).

Proti koncu 19. stoletja je šport postal dostopen tudi srednjemu in delavskemu razredu. Le tiste ženske, ki so opustile stereotipni način mišljenja o ženski družinski vlogi so imele »pogum« sodelovati v športnih aktivnostih. Dokončno ponovno odkritje športa ob koncu 19. stoletja je ženskam prineslo nekaj bistvenih sprememb. Takrat si je šport našel in dokončno utrl pot v novih usmeritvah človekovega življenja, saj je postal družbena in osebna vrednota tako moških kot žensk. Ženske so se začele množičneje vključevati v različne športne dejavnosti šele v prvih desetletjih 20. stoletja. Ideja o ženskem športu se je postopoma uveljavljala in se s časom spreminjala. Kljub vsemu pa se je še naprej ohranjalo drugačno pojmovanje žensk v

športu kot moških. Moški šport je pomenil moškost, borbenost in pogum, ženski pa skupinsko vadbo, spoštovanje pravil »lepega vedenja« in predvsem »ženske navade (Doupona Topič, 2004).

Ženski šport se je vseskozi zgledoval po moškem vzorcu, predstavnice so bile v glavnem iz srednjega sloja, ker so imele izobrazbo, denar in prosti čas. Glavni problemi pri ženskah so bili zaposlitev, prosti čas in izobrazba. Ženske so si le s težavo pridobile enake pravice v športu, kljub temu pa jim je uspelo nastopiti tudi na športnih tekmovanjih. V začetku 20. stoletja je bil tenis ena od redkih panog, kjer so ženskam dovolili, da tekmujejo. Pri tem so morale nositi dolga krila, ozke korzete, bluze z dolgimi rokavi in širok slamnik. Za ženske so bile v športu dopustne rdečica na licih ter par znojnih kapljic, torej se od žensk ni pričakovalo vključevanja v grobe in naporene športe. Po prevladujočih prepričanjih ženske takih naporov niti ne bi bile sposobne premagovati, poleg tega pa naj bi škodljivo učinkovalo na njihovo telo. Vendar kasneje je začelo vedno več zdravnikov zagovarjati mnenje v prid ženskemu fizičnemu udejstvovanju. Žal je bilo to mnenje sprejeto predvsem med predstavnicami višjih slojev, saj so si le redke ženske iz delavskega razreda športno udejstvovanje lahko privoščile (Doupona Topič, 2004).

Danes se pri športnih aktivnostih žensk čuti počasno spreminjanje »mita« o ženski kulturni identiteti, vendar pa raziskave še vedno kažejo, da se ženske odločajo bolj za športe, kjer je potrebna estetika (aerobika, ples, gimnastika...), medtem ko se moški bolj nagibajo k športom, ki temeljijo na telesnih kontaktih z nasprotnikom in njegovem premagovanju (nogomet, košarka, rokomet, boks...). Če pa se ženske odločijo za ukvarjanje s športno aktivnostjo, za katero je družba mnenja, da pripada moškemu »svetu«, se opazi neodobravanje s strani okolice. Ena izmed takih športnih aktivnosti, kjer ženske vdirajo v »svet« moških, je tudi nogomet in tu vidimo, da se naša družba še vedno ni popolnoma znebila stereotipnega ločevanja vlog med moškim in žensko.

2.2.1 ŽENSKÉ IN NOGOMET V SVETU

Naraščajoča ženska udeležba pri različnih športnih programih in treningih je pravzaprav nedavna. Mnoge kvalitetne tekmovalke naletijo na resne ovire, ko se želijo vključiti v moške športe, saj mnogi dvomijo o kvaliteti in realnih sposobnostih ženskih predstavnic. Pravila sodelovanja v športu so osnovali moški in jih zato tudi branijo. Tudi nogomet je ena izmed športnih panog, ki so si jo moški »prisvojili« in vključevanje žensk v to športno igro je bilo zanje na začetku nesprejemljivo. V nekaterih državah, kjer so to stereotipno mišljenje spremenili, se ženski nogomet danes igra na visokem nivoju in ima podporo celotne družbe, kjer pa ni tako, se nogometašice spopadajo z raznimi problemi in težavami.

Prve sledi ženskega nogometa najdemo že pred 800 leti. V 12. stoletju so v Franciji ženske igrale t.i. »la soule«, igro podobno nogometu, vendar so bile s strani moških vedno pregnane z igrišč in zasmehovane. Nogomet se je med ženskami začel hitreje širiti v drugi polovici 19. stoletja. Leta 1864 je postal nogomet priljubljen med ženskami v Angliji, istega leta pa je bila ustanovljena tudi prva ženska nogometna ekipa- British Ladies. V Nemčiji, ki je danes tako rekoč velesila ženskega nogometa, pa so bili prvi zametki ženskega nogometa šele okoli leta 1900, vendar pa so ga kmalu za tem kaj hitro prepovedali, predvsem zaradi zdravstvenih razlogov, češ da ženske niso sposobne takšnih fizičnih naporov. Po letu 1970 pa so v Nemčiji tudi uradno dovolili ženskam igrati nogomet, čeprav še vedno pod določenimi pogoji- zimski premor, krajši igralni čas, manjše žoge itn. Po letu 1950 se je začel razvoj ženskega nogometa po svetu in tudi v Evropi. Čeprav je bil še vedno strogo prepovedan, so se ženske množično družile v ekipe, predvsem na Danskem, Nizozemskem in Češkem (Mikeln, 2005).

Slika 2: Prva tekma ženske nogometne ekipe British Ladies
(<http://www.spartacus.schoolnet.co.uk/Fbritishladies.htm>)

Je že res, da je ženski nogomet v primerjavi z moškim nekoliko »nežnejši«, vsaj če sklepamo na naravo žensk, vendar je tudi igra deklet čedalje ostrejša in bolj dinamična, kar pa je pogojeno z njihovo čedalje boljšo psihofizično pripravljenostjo. Igralke morajo imeti visoko razvite motorične sposobnosti in tudi visoke funkcionalne sposobnosti organizma. Seveda ne smemo tu zanemariti drugih faktorjev, kot so:

intelektualne in vedenjske lastnosti, sociološke dimenzije... Sodobni model nogometne igre zahteva od igralk tudi univerzalne sposobnosti, saj igralk niso več šablonsko vezane na določeno igralno mesto. Z menjavanjem mest se igralk pojavljajo na različnih delih igrišča in v vseh fazah igre. To pa zahteva že zgodnjo selekcijo in usmerjanje mladih igralk glede na njihove sposobnosti že od najmlajših kategorij. V evropskih in svetovnih velesilah ženskega nogometa, kot so Nemčija, Anglija, ZDA, Brazilija in druge, se teh stvari poslužujejo in njihova dekleta igrajo nogomet na visoki ravni, ki privablja tako gledalce kot tudi sponzorje in se ga ne bi sramovali niti njihovi moški kolegi.

Da v državah, kjer je ženski nogomet dobro razvit, začnejo deklice z igro nogometa že zelo zgodaj in to skupaj s svojimi moškimi kolegi, je opazila tudi dr. Mojca Doupona Topič pri ogledu športnega tabora v Ameriki. Svoje občutke je napisala tako: »Najbolj obiskan program je nogomet (soccer, kot mu rečejo Američani). V tem programu sodelujejo otroci od šestega do petnajstega leta in skupaj vadijo fantje in dekleta. Ko opazujem ta dekleta, imam občutek, da se zelo dobro počutijo na nogometnem igrišču, so samozavestna, okolje jih sprejema popolnoma enako kot dečke, imajo podporo svoje družine. Prav veselje je gledati samozavestna in zadovoljna dekleta, ko se podijo po travnatih igriščih v nogometni opremi, kamor obvezno sodijo kopačke, ščitniki in nogometne nogavice(Doupona Topič, 2007).«

Je pa res, da povsem profesionalna ni nobena ženska nogometna liga v svetu. Nekaj časa so s tem poskušali v ZDA, a se ni obneslo. To pa seveda ne pomeni, da nekatere igralk, npr. v Nemčiji in Angliji, ne prejemajo visokih denarnih zneskov. Vendar klubi igralkam pomagajo tako, da jim najdejo službo, ki jim omogoča podrejanje klubskim dolžnostim in zahtevam. Tako imajo igralk poleg službe še vedno dovolj časa za treninge. Za primer lahko vzamem francosko ligo, kajti s Francosko žensko nogometno reprezentanco tekmujejo v skupini tudi naše reprezentantke in sicer v okviru kvalifikacij za evropsko prvenstvo 2009. Pri njih imajo ligo z dvanajstimi klubi, kjer prednjačijo Lyon, Montpellier in Paris SG. Ti klubi si tudi želijo profesionalizirati nogomet. Zaenkrat se večina igralk ukvarja z nogometom polprofesionalno, vendar se pogoji v klubih iz leta v leto izboljšujejo, zato v kratkem pričakujejo, da bodo nekatera dekleta začela igrati nogomet tudi profesionalno. Vendar pa pri njih tudi nogometna zveza veliko vlaga v reprezentanco, kar dokazuje tudi to, da so reprezentantke iz Pariza priletele na tekmo z našimi izbrankami z zasebnim letalom.

Da je bil nogomet res dolgo časa domena le moških, nam pove tudi to, da je bilo prvo evropsko prvenstvo v ženskem nogometu organizirano leta 1984, kjer je Švedska po izvajanju enajstmetrovk premagala Anglijo, prvo svetovno prvenstvo pa šele leta 1991 na Kitajskem. Za primerjavo lahko povem, da je bilo prvo svetovno prvenstvo v nogometu za moške organizirano leta 1930. Leta 1996 je bil ženski nogomet prvič

vklučen tudi na olimpijske igre v Atlanti, kjer so ZDA v finalu premagale Kitajsko po enajstmetrovkah z rezultatom 5:4. To tekmo si je takrat na stadionu ogledalo okoli 80 000 gledalcev.

Ker me je zanimalo, kako poteka delo in organizacija v kakšnem ženskem nogometnem klubu izven meja Slovenije, sem se dogovoril s predstavnikom ŽFK Mašinac iz Niša in mu poslal nekaj vprašanj, na katera mi je z veseljem odgovoril in tako omogočil boljši vpogled v organiziranost njihovega kluba. Ženski nogometni klub Mašinac je bil uradno ustanovljen leta 1971, vendar začetki segajo v leto 1970, ko so ženske začele v okviru Športnega društva Mašinac igrati moštveno igro nogomet. Gospod Perica Krstić, ki mi je posredoval vse podatke o klubu, je ustanovitelj kluba in tudi selektor ženske nogometne reprezentance Srbije in prej tudi Srbije in Črne Gore. ŽFK Mašinac je v svojih 38-letih obstoja postal visoko organiziran klub ženskega nogometa, ki ima svoj stadion za 3.500 gledalcev (v planu imajo izgraditev stadiona za 10.000 gledalcev), poleg stadiona pa imajo tudi lasten fitnes center, ki ga lahko igralke obiskujejo, kadar hočejo. Klub ima celo svoj poslovni center z lastno restavracijo in pa Agencijo Mašinac, ki se ukvarja z registracijo vozil, izdelavo štampiljk pa tudi raznih spominkov. V agenciji so zaposlene bivše igralke kluba, pa tudi sedanje igralke, in sicer tiste, ki se ne šolajo več in so se že izobrazile. V klubu izdajajo tudi revijo z naslovom Bubamara, ki izide 4 krat v letu in ljudi seznanja o dogodkih in raznih informacijah o ženskem nogometu.

ŽFK Mašinac se je vključil v tekmovanje ženskih nogometnih ekip v bivši Jugoslaviji že v samem začetku, in sicer v sezoni 1974/75. Takratni sedež Združenja ženskih nogometnih klubov Jugoslavije je bil v Ljubljani, predsednik pa je bil Janez Kranjc (takrat tudi predsednik ŽNK Ljubljana). Takratna liga je imela 2 skupini po 8 klubov, leta 1990 pa se je formirala kot ena liga, in sicer Prva ženska nogometna liga. ŽFK Mašinac je prvi naslov prvakinj osvojil leta 1984 in od takrat nepreklicno vlada v prostorih takratne Jugoslavije in danes Srbije. 22 krat so igralke osvojile naslov državnih prvakinj, 12 krat pa so postale zmagovalke pokala. Danes nastopajo v Prvi srbski ligi, ki ima 12 ekip. Klub ima pa še eno člansko ekipo, in sicer ŽFK Bubamara, za katero nastopajo nekatere mlajše igralke, ki trkajo na vrata prve ekipe. Ta druga ekipa pa igra v njihovi Prvi občinski ligi. Igralke ŽFK Mašinac nastopajo tudi v UEFA Women's Cupu, ki je ženska različica moške Lige prvakov. Na UEFA rang listi zasedajo 14. mesto. Za zaključek in primerjavo pa lahko povem še to, da so leta 2006 v okviru kvalifikacijskega turnirja UEFA Women's Cupa odigrale tudi tekmo s takrat aktualnimi slovenskimi prvakinjami ŽNK Pomurje in jih tesno premagale z rezultatom 3:2, kar je še en pokazatelj, da tudi v naši ligi nogometašice dobro delajo in trenirajo, kljub temu da se glede organiziranosti ne morejo primerjati s klubom kot je ŽFK Mašinac.

Slika 3: Članska ekipa ŽFK Mašinac v sezoni 2007/08

<http://www.zfkmasinac.com/sr/Tim>

Ženski nogomet je trenutno eden izmed športov, ki se v Evropi in drugod po svetu najhitreje širi. Od leta 1995 pa do leta 2005 je naraslo število registriranih igralk z 200 000 na 20 milijonov. Vendar kljub veliki ekspanziji ženskega nogometa na prelomu novega tisočletja pa še vedno obstajajo številne ovire za razvoj ženske igre. Ena izmed ključnih ovir je prav gotovo ta, da so ženske vstopile v močan moško karakteriziran in kontroliran svet nogometa.

2.2.2 ŽENSKES IN NOGOMET V SLOVENIJI

Organiziran ženski nogomet v Sloveniji sicer obstaja, vendar nima dolge tradicije. Začetki segajo približno 30 let nazaj, prvo tekmovanje za državno prvenstvo v samostojni Sloveniji pa je bilo pod okriljem Nogometne zveze Slovenije organizirano v sezoni 1992/1993. Vsako leto se ženski nogometni ligi pridruži kakšen klub, če ne v članski, pa v mladinski vrsti in vsako leto dosega reprezentanca boljše uspehe, a vseeno je razvoj prepočasen. Eden od vzrokov, da ta športa igra pri nas ni še bolj obiskana s strani žensk, je tudi dvom, ki ga izraža širša javnost o tem za moške priljubljenem športu. Dejstvo je, da je enakost med spoloma v nogometu tesno povezana z ideologijo spola in strukturo športa nasploh. Poleg tega so prevladujoče športne panoge v današnji družbi še vedno zasnovane na t.i. »logiki spola«, ki predvideva, da so nekatere športne panoge pač domena moških (Doupona Topič,

2007). Pri nas v Sloveniji se te stvari, še vedno izrazito kažejo, kar je po mojem mnenju za 21. stoletje nesprejemljivo.

Slika 4: Igralke SRC Polževo iz Ljubljane (prva ženska nogometna ekipa v samostojni Sloveniji)

Medtem ko je ženski nogomet v Evropi že razmeroma razvit in popularen, pa si pri nas šele dobro utira pot. Ligaško tekmovanje za dekleta se je, kot sem že prej omenil, začelo v sezoni 1992/1993. V začetku je tekmovalo osem klubov, po začetnem zagonu pa so nekaterim pošle moči in število klubov se je v naslednjih treh sezonah zmanjšalo kar za polovico, na štiri klube. Tako je število klubov vse do preloma v novo, 21. stoletje, precej nihalo. Zadnjih nekaj sezon je v ligi spet osem klubov, vendar so razlike med njimi velike in rezultat 10:0 ni nič nenavadnega. V sezoni 2003/2004 se je pričelo tudi tekmovanje v novoustanovljeni ligi deklet do 16. leta starosti, v kateri so dolžni nastopati z vsaj eno ekipo tudi klubi prve SŽNL. S tem so hoteli povečati zanimanje deklet za ženski nogomet pri nas in to je bila prav gotovo dobra stvar, kajti vedno več deklet se pri nas odloča za igranje te moštvene igre, za klube pa to pomeni še večje finančne vložke in tu se pojavi težava.

Slika 5: Aktualne državne prvakinja ŽNK Krka

V Prvi slovenski ženski nogometni ligi zadnja leta prevladujeta dva kluba, in sicer ŽNK Krka, ki so tudi aktualne državne prvakinja, in pa ŽNK Pomurje. Zaradi finančnih težav iz lige vsako leto izstopi kakšen klub, njegovo mesto pa zasede nov klub. ŽNK Pomurje je po mojih podatkih tudi edini ženski nogometni klub v naši ligi, ki ima poleg članske ekipe tudi deklice, v selekcijah U8, U10, U12, U14 in pa U17, ki nastopajo v ligaškem tekmovanju MNZ Murska Sobota (U8, U10 in U12 nastopajo v ligi skupaj z dečki). Vendar pa imajo tudi v ŽNK Krka in ŽNK Rudar Škale deklice v mlajših selekcijah, ki pa ne tekmujejo v ligi, ampak igrajo le prijateljske tekme. Že tu lahko vidimo, da imamo v tej moštveni igri še veliko rezerv, ampak vse se začne in konča pri denarnih vložkih v to športno panogo pri nas, tako s strani NZS, kot tudi s strani sponzorjev.

Slika 6: ŽNK Pomurje (selekcija deklic U8)

http://www.znkpomurje.com//index.php?option=com_content&task=view&id=69&Itemid=37

Z osamosvojitvijo Slovenije je NZS na pobudo posameznikov sestavila tudi žensko nogometno reprezentanco, in sicer leta 1993. Istega leta je ta reprezentanca dosegla tudi prvo odmevno zmago, in sicer proti hrvaškim kolegicam. V prvi evforiji se je reprezentanca prijavila tudi v kvalifikacije za evropsko prvenstvo leta 1995. V predtekmovalni skupini so dobile za nasprotnice države z dolgo tradicijo ženskega nogometa, in sicer Anglijo, Španijo in Belgijo, ter vse tri tekme visoko izgubile. S takratno organizacijo klubov se reprezentanca ni mogla kosati z drugimi evropskimi reprezentancami. Vsekakor pa je bilo potrebno reprezentanco obdržati in jo usmeriti v srečanja s sebi primernimi tekmicami. Rezultati dobrega dela v klubih pa se danes kažejo tudi v reprezentanci. Reprezentantke so se leta 2006 uvrstile v 1. divizijo ženskega nogometa, v letošnjem letu pa so tekmoval v kvalifikacijah za evropsko prvenstvo 2009 na Finskem. V skupini so igrale skupaj s Francijo, Islandijo, Srbijo ter Grčijo ter se uvrstile v dodatne kvalifikacije, kjer bodo igrale proti reprezentanci Ukrajine. Z zmago nad njimi bi se uvrstile na evropsko prvenstvo in s tem bi dosegle zgodovinski uspeh za slovenski ženski nogomet. Poleg članske reprezentance pa imamo aktivni še dve reprezentanci, in sicer mladinsko reprezentanco U19 in kadetsko reprezentanco U16.

Slika 7: Ženska A reprezentanca
(<http://www.nzs.si/index.php?pgi=41>)

Kljub vsemu je v Sloveniji še vedno težko priti do informacij o ženskem nogometu, kar je posledica »nerazumevanja« družbe in medijev do žensk, ki želijo igrati nogomet. Pri nas je zelo težko ustanoviti in obdržati klub in prav zato je situacija v mnogih ženskih klubih zelo težka. Finančne podpore s strani sponzorjev ni, oz. je minimalna, mediji, ki pa bi lahko pripomogli k informiranju ljudi o tej športni panogi in s tem posledično vzpodbudili potencialne sponzorje, tega ne počnejo. Pri reprezentanci je podobna slika, vse finančno breme pade na krovno organizacijo – NZS, ki pa po mojem mnenju ženski ekipi namenja veliko manj denarja kot moški. Že s strani promoviranja ženske reprezentance v medijih postorijo veliko manj kot za moško reprezentanco.

Res je, da je ženski nogomet v zadnjem času napravil korak naprej, da pa vse le ne napreduje hitreje, kot bi si želeli, niso krive nogometašice same. Prav vsa dekleta zaslužijo pohvale glede na to, na kakšne ovire naletijo pri svojem udejstvovanju. Prvi problem se pojavi že pri infrastrukturi in površini za igranje in treninge. Klubi, ki imajo to urejeno, so redki. ŽNK Pomurje je v ženski ligi edini klub, ki ima lasten stadion in na njem trenirajo vse selekcije kluba. Naslednja težava je v kadrovski izbiri. Deklet, ki se hočejo ukvarjati z nogometom, kljub vedno večjem zanimanju, še vedno ni dovolj. Pri nas je še vedno mišljenje, da nogomet ni za dekleta, kar pa seveda ni res. Povsod v razvitem svetu ženski nogomet igrajo in to na visoki ravni. Ženski nogomet bi moral pri nas najti pot tudi v šole, kjer bi deklice seznanjali s to igro in kasneje tiste, ki bi jih to zanimalo, usmerjali v klube.

Klub velikim težavam in zastarelemu mišljenju nekaterih posameznikov se med dekleti veča zanimanje za nogomet. To potrjuje tudi vedno večje število registriranih

igralk in klubov, ki se preizkušajo v tej za ženske zelo zanimivi, moštveni igri. Ob večji podpori NZS in posameznikov, ki so zadolženi za ženski nogomet s strani komisije za ženski nogomet, bi lahko v nekaj letih v Sloveniji, po mojem mnenju, pričakovali razcvet te športne panoge, ki v nekateri drugih državah Evrope in ostalega sveta predstavlja najpopularnejšo igro med dekleti. Seveda pa, kot sem že večkrat omenil, vse le ni v rokah deklet in posameznikov, ki imajo nogomet radi in samo upamo lahko, da jim prej ne bo zmanjkalo volje in moči.

2.3 ODNOS DRUŽBE DO ŽENSKEGA NOGOMETA

Gospodarske, politične, družinske, vzgojne, kulturne ter moralne in etične institucije in njihove norme nikakor niso rezultat večinske privolitve, njihovo izhodišče so temeljni odnosi, v katere stopajo ljudje, neodvisno od svoje volje in zavesti. Družbene institucije in norme opravljajo torej funkcije družbenega prisiljevanja in kontrole nad posameznikom. Prek institucij se izraža pričakovanje okolja o tem, kako se bo posameznik vedel in vsakdo že vnaprej ve, kaj se od njega praviloma pričakuje (Doupona Topič in Petrović, 2007).

Obenem so družbene institucije in njihove norme tudi merilo za to, kaj je v družbi dovoljeno in prepovedano, kaj je normalno in kaj deviantno. Te norme se kažejo posamezniku kot tuje in ovira napredka, prav tako tudi družbene institucije, ki norme varujejo. Tako lahko ugotovimo, da je že sam obstoj družbenih institucij in norm v interesno razcepljeni družbi pogoj za nastajanje in obstoj deviantnih ravnanj in dejanj ljudi in s tem za obstoj socialno-patoloških kot družbenih pojavov (šport in družba).

Šport in gibalno udejstvovanje je eno izmed posebnih družbenih polj, kjer prihaja do razlik med spoloma. Razlike med spoloma so na področju gibalnega in športnega udejstvovanja še izrazitejše kot pa na marsikaterem drugem področju socialnega življenja. Vzroke za te razlike lahko najdemo v zgodovinskem razmišljanju, da šport ni primeren za zdravstveno stanje žensk. V nekaterih športih pa žensk oz. njihove prisotnosti ne odobravajo, ker so si jih moški »prisvojili« in z njimi poizkušajo izražati svojo moč in privilegij. Eden izmed takih športov je tudi nogomet, kjer so bile ženske dolgo časa nezaželeni in v nekaterih državah je to stereotipno mišljenje prisotno še danes.

V preteklosti se je nogomet strogo pogojeval s tipično »moškimi« atributi, kot so agresivnost, moč, kolektivizem itd. Konzervativno angleško okolje, zibelka ženskega nogometa, dolgo časa ženskam ni dovoljevalo aktivnega sodelovanja v tej igri. Tako je bil nogomet dolgo (predolgo) časa izrazito moška stvar in šele proti koncu 20. stoletja se je zgodil prvi nastop žensk na olimpijskih igrah. Tradicionalna družbena delitev vlog in poudarjeni moški šovinizem, značilen za patriarhalno naravnane

družbe, sta tudi v športu razcepila področja po spolu (Plesec in Doupona Topič, 2002).

Praktično noben šport oz. nobena organizacija nista bila tako diskriminatorna in zaprta do žensk kot ravno nogomet. Temu so v veliki meri botrovale tudi državne ustanove v šolstvu, ki nogometa dolgo niso uvrščale v učne programe učenk in dijakinj. Vendar so se v nekaterih državah stvari spremenile, družba je sprejela ženski nogomet, nogometašice pa so dokazale, da znajo prav tako igrati kvaliteten nogomet, ki je dinamičen in ponudi gledalcu pravo pašo za oči. V državah, kjer je ženski nogomet že dobro razvit, lahko derbije med ženskimi ekipami obišče tudi do 30 000 gledalcev. Tudi mediji veliko poročajo o ženskem nogometu in tekme se celo prenašajo po televizijskih sprejemnikih. To pa privablja tudi sponzorje oz. ljudi, ki vlagajo v ženski nogomet, kar prav gotovo pripomore k večji kvaliteti ženskega nogometa. Če so pogoji, v katerih nogometašice trenirajo, na visokem nivoju, potem se posledice odražajo tudi v igri.

V Sloveniji smo še zelo daleč za evropskimi in pa tudi svetovnimi velesilami v tej športni panogi, tako po razmišljanju, kot tudi po organiziranosti. Razmere se glede organiziranosti iz leta v leto izboljšujejo, vendar je največji problem po mojem mnenju v tem, da družba pri nas še vedno ne sprejema popolnoma žensk, ki se ukvarjajo z nogometom. Starši sicer spodbujajo in vključujejo svoje otroke v organiziran šport, pri tem pa veliko pozornost posvetijo izbiri športne panoge, še posebej to velja pri dekletih. Tudi mediji zelo malo oziroma skoraj nič ne govorijo o ženskem nogometu, tako da tudi z njihove strani družba ni obveščena o tej športni igri in tako tudi zainteresirani vlagatelji v ženski nogomet niso seznanjeni z njim. Vsi ti problemi se potem izražajo v klubih samih. Ker veliko staršev še vedno razmišlja, da nogomet ni igra za dekleta, v nekaterih klubih primanjkuje igralk, finančni problemi pa se pojavljajo, ker ni podpore sponzorjev, oz. je premajhna za zastavljanje višjih ciljev.

Da pa so naše nogometašice navajene na nezainteresiranost in neodobranje družbe, lahko vidimo tudi iz dela intervjuja z našo selektorko, ko je bila presenečena nad odzivom okolice v Franciji, kjer so naše igralkе gostovale na kvalifikacijski tekmi za evropsko prvenstvo 2009: »Številni članki v francoskih športnih časopisih so nam dali jasno vedeti, da je tu ženski nogomet popularen in spoštovan. Gledalcev na tekmi je bilo 6 000. Ljudje so nas ustavljali in spraševali po naših ambicijah. Na začetku se nam je zdelo, kot da nas porogljivo sprašujejo, vendar smo kasneje spoznali, da so njihova vprašanja resna in da bodo z zanimanjem spremljali tekmo (Naš nogomet, 2008).«

Le z močno voljo se bodo stvari tudi pri nas izboljšale. Takšen pogled na ženski nogomet kot je pri nas, je v tretjem tisočletju vsekakor neprimeren, poudarjen izraz mačizma pa stvar mnogih frustracijskih elementov in netolerance posameznikov.

Družbeni razvoj je danes namreč prišel do te stopnje, da je tudi ženskam dovoljeno igrati nogomet, ali pač ne?!

2.4 ODNOS MEDIJEV DO ŽENSKEGA NOGOMETA

Konec 20. stoletja je zaznamovan z izjemnim razvojem medijev. Informacije, ki nas vsakodnevno obkrožajo, nam namerno ali nenamerno, bolj ali manj vsiljivo ponujajo različne vrste informacij, ustvarjajo miselno strukturo in vzorce razmišljanja, ti pa nas pogosto vodijo v različna dejanja, ki so povezana z našim delovanjem v okviru družine, pri razmišljanju, odločanju, delu, izobraževanju in tudi v športu. Tako nam mediji direktno in indirektno ponujajo, če ne že vsiljujejo življenjske vrednote in merila. To še posebej velja za medijske športe, saj so medijski športi družabne aktivnosti, ki reflektirajo, izražajo in krepijo družbene aktivnosti (Doupona Topič in Petrović, 2007).

Slika 8: Fotografi in novinarji na nogometni tekmi
(Doupona Topič in Petrović, 2007)

Mediji ustvarjajo določeno podobo o moških in ženskah v športu in lahko rečemo, da sta oba spola prikazana v dokaj stereotipni vlogi. Kljub impresivnim predstavam ženskih športnic v tem stoletju je ženski šport v tisku še vedno podcenjen. Razne raziskave v zadnjih 15-ih letih so pokazale jasen vzorec o tem, da mediji manj poročajo o ženskem športu in ga trivializirajo, in to tako v tisku kakor tudi v

elektronskih medijih (radio in televizija) (ženske in šport). Nogomet pri tem ni nobena izjema, oz. se te ugotovitve pri njem še prav posebno potrjujejo.

Mediji vplivajo na oblikovanje ženskega nogometa, in sicer s količino poročanja in pa z vsebino prikazovanja ženskega nogometa ter nogometašic v medijih. Mediji (televizija, radio, tisk) veliko več poročajo o nogometnih dogodkih, pri katerih so glavni akterji moški. Ob sami količini predvajanja pa je zelo pomembna tudi njena vsebina. Sposobnosti nogometašic so v primerjavi z nogometaši večkrat podcenjevane oz. njihovi uspehi in dosežki, ki so v športnem smislu enakovredni moškim športnim dosežkom, niso deležni enake pozornosti.

Moški v nogometu predstavljajo norme, po katerih se sodijo tudi rezultati nogometašic. Če igralka doseže npr. gol z velike razdalje, novinarji to komentirajo nekako takole: »Dosegla je gol s 40 metrov, presneto dobro za žensko.« Ko se ženske približajo moškemu rezultatom ali pa jih celo presežejo, se sprožijo ne le diskurzivni mehanizmi, ampak tudi obrambni mehanizmi, z namenom, da bi onemogočili ženske. In ker je nogomet športna panoga, kjer želijo moški ohranjati nadvlado, so te stvari tukaj še posebej opazne. Vendar je pri tem vsem treba opozoriti, da niso v vseh državah razmere glede ženskega nogometa enake. V državah, kot so ZDA, Nemčija, Anglija, Brazilija, Norveška, pa tudi nekatere druge, ima ženski nogomet podporo medijev in ljudje so preko njih dobro obveščeni o tej igri. Na Norveškem npr. je gledanost ženske državne selekcije enaka moški reprezentanci. Zato pa so tudi sredstva, ki se dobijo za TV pravice ženskih ekip, vedno večja.

Ženskemu športu v Sloveniji nasploh, posebej pa nogometu, je v medijih namenjenega malo prostora. V raziskavi oseb, prikazanih v informativnem programu (raziskava 1. programa TVS, ki je zajela vsa dnevna poročila enega tedna), je očitno, da se ženske kot viri za novinarske prispevke pojavljajo izredno redko (13 % žensk in 87 % moških), ko gre zgolj za prikazanost, pa še bolj izrazito vodijo moški (4 % žensk in 96 % moških). Glede na to, da se o ženskem nogometu v Sloveniji ne govori veliko, in če je ženski šport omenjan v medijih le 13 %, potem lahko sklepamo, da je ženskam v nogometu od teh 13 % namenjeno res minimalno časa. V raznih revijah lahko občasno zasledimo kakšen članek, vendar je še to zasluga posameznikov, ki imajo radi ta šport in bi ga radi predstavili širši okolici. Tudi sam sem veliko iskal o tej športni panogi pri nas, vendar sem vedno znova naletel na razočaranja. Še največ informacij o ženskem nogometu sem zasledil na raznih forumih, kjer dekleta sama pišejo o tej igri in si izmenjujejo mnenja in informacije, ter od posameznikov, ki želijo to športno igro razviti pri nas na tak nivo, da bi bila enakovredna njihovim moškim kolegom.

Ker si vrhunškega športa v Sloveniji brez velikih finančnih vložkov sponzorjev in donatorjev praktično ni mogoče predstavljati, so mediji prav gotovo tisti, ki bi lahko pripomogli v boljšem položaju ženskega nogometa pri nas. Seveda ni to edini izhod, vendar, če bi mediji širšo javnost začeli bolj obveščati o tej igri, bi bili ljudje bolj seznanjeni o njej in tudi zanimanje sponzorjev bi bilo prav gotovo večje. Vse skupaj pa bi samo pozitivno vplivalo na razvoj ženskega nogometa, kajti s tem bi lahko tudi spremenili stereotipno mišljenje ljudi o ženskah v tej športni igri, pa tudi ženski nogomet bi se začel razvijati na višjem nivoju.

2.5 NAMEN DELA

Namen mojega diplomskega dela je, da bi zainteresirano javnost nekoliko bolj seznanil s položajem in delom ženskih nogometnih klubov pri nas in pri ljudeh poskušal spremeniti to stereotipno mnenje, da je nogomet le za moške. Kajti tudi ženski nogomet zna biti privlačen za gledalca in mu zna ponuditi veliko atraktivnih potez in zanimivosti.

Z delom pa bi rad tudi opozoril organizacije in ljudi, ki imajo vpliv na ženski nogomet pri nas, da je treba na tem področju še res veliko postoriti, tako s strani financ, infrastrukture, kot tudi s strani oglaševanja in propagande.

3. CILJI

Postavil sem naslednje cilje:

- ugotoviti socialno - demografske značilnosti nogometašev in nogometašic,
- ugotoviti razlike med preživljanjem prostega časa nogometašev in nogometašic,
- ugotoviti motive ukvarjanja z nogometom pri nogometaših in nogometašicah,
- pridobiti nekatera mnenja anketirancev o ženskem nogometu,
- pridobiti nekatera mnenja anketirancev o delovanju organizacij, ki bi lahko pripomogle k prepoznavnosti ženskega nogometa.

4. HIPOTEZE

V skladu s cilji raziskave sem oblikoval naslednje hipoteze:

- H1: več žensk kot moških, ki se ukvarjajo z nogometom, še vedno študirajo oz. imajo višjo izobrazbo,
- H2: nogometaši trenirajo več ur na teden kot nogometašice,
- H3: nogometašice začnejo pri kasnejših letih s treniranjem nogometa kot nogometaši,
- H4: nogometašice se ukvarjajo z nogometom bolj zaradi lastnega veselja, nogometaši pa zaradi finančnih interesov,
- H5: nogometaši imajo več časa zase in za druženje,
- H6: razmere so v moških nogometnih klubih s strani financ boljše kot v ženskih nogometnih klubih,
- H7: nogometašice se zanimajo za moški nogomet, nogometaši pa za ženskega ne.

5. METODE DE LA

5.1 VZOREC MERJENCEV

Vzorec merjencev je vseboval 86 nogometašev iz Prve lige Telekom Slovenije in 100 nogometašic iz Prve slovenske ženske nogometne lige v sezoni 2007/2008.

5.2 VZOREC SPREMENLJIVK

V anketi sem uporabil anketni vprašalnik z 26 vprašanji. Na 8 vprašanj so anketiranci odgovorili tako, da so izbirali med ponujenimi odgovori, na 9 vprašanj so odgovorili tako, da so na črto napisali odgovor, na 2 vprašanji so odgovorili tako, da so obkrožili ponujeni odgovor in nato še na črto napisali odgovor, na 7 vprašanj pa so odgovorili v obliki petstopenjske lestvice (1 najnižja ocena odgovora, 5 najvišja ocena odgovora).

Vprašalnik obsega naslednje spremenljivke:

1. socialno-demografske značilnosti;
  - spol,
  - starost,
  - kraj rojstva,
  - kraj bivanja,
  - izobrazba,
  - družbeni položaj,
  - lastništvo stanovanja,
2. odstotek (%) vseh dohodkov od nogometa,
3. začetki ukvarjanja z nogometom,
4. naklonjenost okolja, v katerem so odraščali,
5. kvaliteta treningov v mlajših selekcijah,
6. pogostost ukvarjanja z nogometom (število ur na teden),
7. dejavnosti zunaj nogometa, v prostem času,
8. razlogi za ukvarjanje s športom,
9. razmere v nogometu in pogoji v klubu,
10. kvaliteta trenerjev (primerjava med moškimi in ženskimi trenerji),
11. odnos do ženskega nogometa,
12. mnenje o ženskem nogometu,
13. primerjava položaja ženskega nogometa pri nas in v tujini,
14. podpora Nogometne zveze Slovenije (primerjava med moškimi in ženskami),
15. moški in ženski nogometni klubi v 1. slovenski ligi,
16. ženski nogometni trenerji,

17. odločitev za trenerja ženske nogometne ekipe.

5.3 NAČIN ZBIRANJA PODATKOV

V raziskovalni nalogi sem uporabil anketni vprašalnik (Lulik, 2008), ki sem ga po predhodnem dogovoru poslal na vse moške in ženske nogometne klube, ki so v sezoni 2007/2008 sodelovali v prvi moški in ženski nogometni ligi v Sloveniji. Anketne vprašalnike sem oddal v 10 klubov moškega nogometa in pa v 8 klubov ženskega nogometa pri nas. Tu bi rad poudaril, da z odzivom v moških nogometnih klubih nisem bil zadovoljen, anketne vprašalnike sem namreč oddal v klube v začetku priprav na spomladanski del sezone 2007/2008, ko so bili vsi igralci in igralko v klubih. Iz ženskih nogometnih klubov sem dobil anketne vprašalnike dokaj hitro vrnjene, pri moških kolegih pa ni bilo tako, zadnje vprašalnike sem dobil vrnjene šele po štirih mesecih in še to po predhodnem prepričevanju. Iz NK Maribor pa anketnih vprašalnikov nisem dobil nazaj, tako da oni v raziskavi niso sodelovali.

5.4 METODE OBDELAVE PODATKOV

Podatke dobljene iz ankete sem vnesel v program SPSS 13.0, s pomočjo katerega sem podatke tudi statistično obdelal.

Pri predstavitvi posameznih rezultatov sem uporabil naslednje metode obdelave podatkov:

- frekvence; pri spremenljivkah so bile ugotovljene frekvence posameznih odgovorov in izračunan delež vsakega odgovora glede na skupno število veljavnih odgovorov,
- osnovna statistika; za spremenljivke so bili izračunani osnovni statistični kazalci (srednja vrednost...),
- za ugotavljanje statistično pomembnih razlik med nogometaši in nogometašicami sem uporabil chi kvadrat in analizo variance (enosmerno ANOVO).

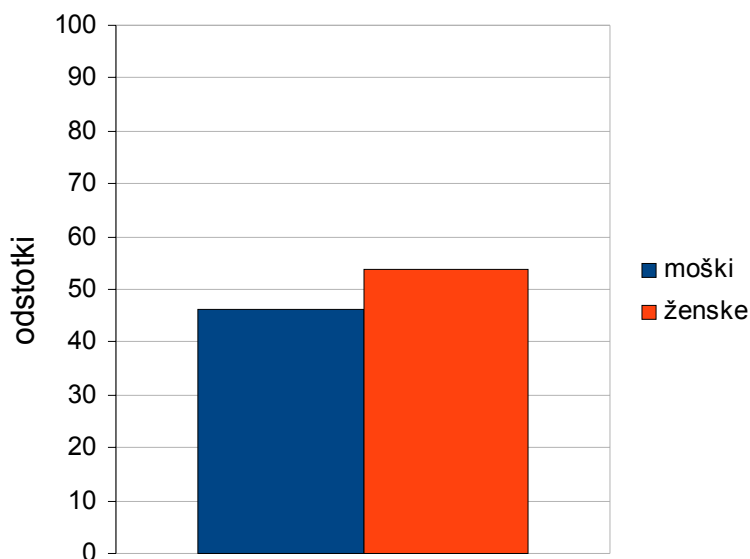
Grafikone sem naredil s pomočjo programa Excel.

6. REZULTATI Z RAZPRAVO

V tem poglavju so predstavljeni vsi rezultati, ki sem jih dobil na podlagi anketnega vprašalnika in primerjav. Poleg teoretične razlage so rezultati predstavljeni tudi v obliki grafov.

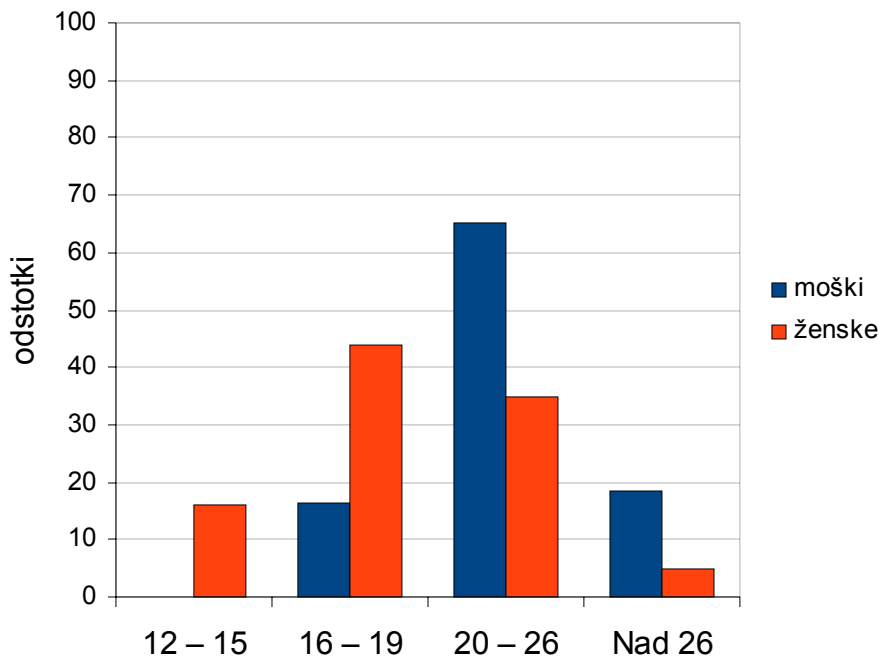
Pri nekaterih vprašanjih sem dobljene rezultate iz anketnega vprašalnika primerjal s podatki, ki so mi jih posredovali iz ŽFK Mašinac (Niš, Srbija). To pa z namenom, da bi lahko dejansko situacijo v ženskih nogometnih klubih v Sloveniji primerjal s situacijo v ženskem nogometnem klubu, ki je v Evropi že uveljavljen.

Graf 1: Spol anketirancev

Vzorec je zajemal 186 anketirancev (nogometašev in nogometašic). Od tega je bilo v raziskavo vključenih 100 nogometašic in 86 nogometašev. Nogometašice predstavljajo 53.8 % celotnega vzorca, nogometaši pa 46.2 %. Glede na to, da je v 1. SMNL 10 klubov, v 1. SŽNL pa 8, bi pričakoval, da bo v vzorec vključenih več nogometašev, vendar temu ni tako. Iz tega lahko sklepam, da nekateri nogometaši niso bili pripravljeni sodelovati v raziskavi, nogometašice in njihovi klubi pa so pokazali zanimanje in so rešene vprašalnike vrnili.

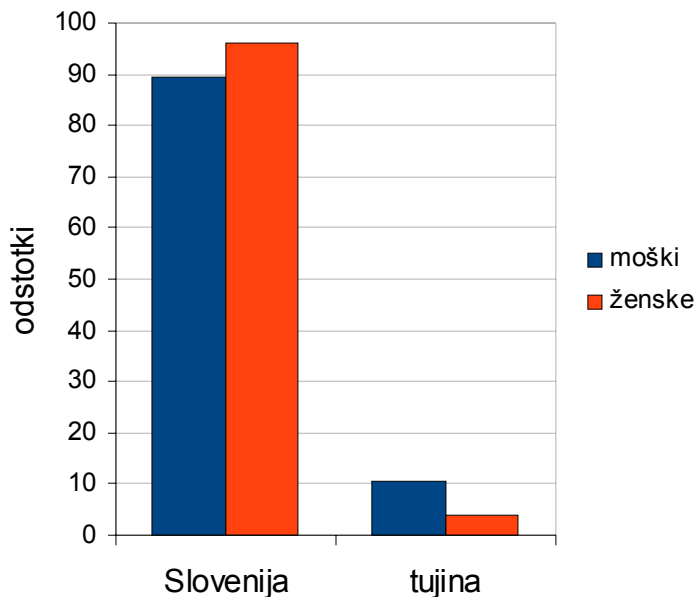
Graf 2: Starost anketirancev

Pri vprašanju o starosti anketirancev sem dobil statistično pomembne razlike med igralci in igralkami ($p=0.000$). Že z grafa lahko vidimo, da so nogometašice v članskih ekipah veliko mlajše kot nogometaši. Kar 44 % nogometašic je starih 16-19 let, 16 % jih je starih 12-15 let, 35 % jih je starih 20-26 let in le 5 % jih ima več kot 26 let. Pri nogometaših v 1. SNL pa jih je večina starih 20-26 let in sicer kar 65.1 %, nobeden ni mlajši od 15 let, kar je razumljivo, saj v tej starosti fantje igrajo v mlajših kategorijah v klubih, 12.3 % jih je starih 16-19 let (deset od teh jih je starih 19 let, trije so stari 18 let in le eden 17 let), to so tisti fantje, za katere klubi ocenijo, da so »talenti« in jih priključijo članski ekipi, 18.6 % nogometašev pa je starejših od 26 let. Eden od razlogov za takšne rezultate je prav gotovo ta, da nogometašice v Sloveniji ne morejo živeti od nogometa in ko doštudirajo in se zaposlijo, nimajo več dovolj časa za treninge, ki pa so po mojem mnenju, prav tako kot moški, na visoki ravni in dekletom vzamejo veliko časa. In prav iz tega razloga v ženskih nogometnih klubih priključijo mlajša dekleta k članskim ekipam, da zapolnijo igralski kader.

Kot primerjavo lahko povem, da je tudi v ŽFK Mašinac večina igralk zelo mladih, najstarejša ima 23 let, najmlajša pa 15. Povprečna starost prve ekipe (22 igralk) je 18.4 leta. Gospod Perica Krstić mi je namreč povedal, da v ženski srbski nogometni ligi v večini igrajo mlajše igralko, saj starejše odhajajo igrati v druge države, kot so Grčija, Italija, Islandija, kjer sta boljši standard in boljši zaslužek. Vendar pa kljub vsemu tudi te mlade igralko ŽFK Mašinac lahko enakovredno parirajo igralkam iz drugih evropskih klubov, kar je posledica zgodnjega vključevanja igralk v proces treninga in dobrega dela v klubu.

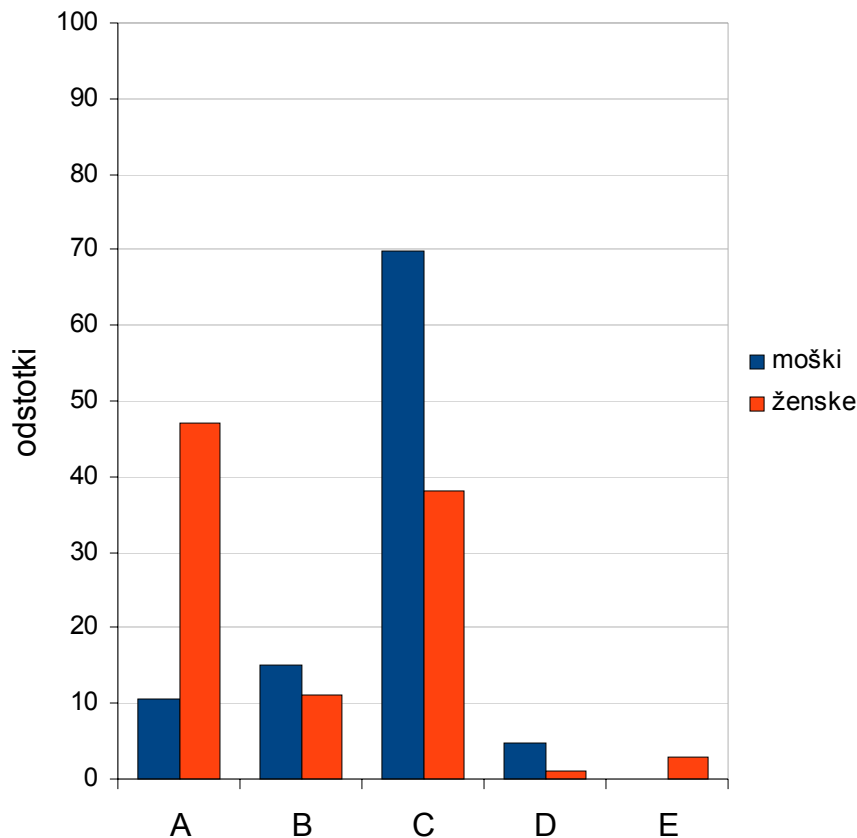
Graf 3: Kraj rojstva

Pri tem vprašanju sem dobil podobne odgovore tako pri nogometaših kot tudi pri nogometašicah. Ker so rezultati zelo podobni, ni prišlo do statistično značilnih razlik, saj statistična pomembnost testa presega kritično vrednost 5 % tveganja 0,05 ($p=0.085$).

Večina jih je rojenih v Sloveniji, pri nogometaših jih je 89.5 % rojenih v Sloveniji, pri nogometašicah pa kar 96 %. Odgovori so pri nogometašicah pričakovani, glede na to, da igralke niso plačane za igranje nogometa in tako tuje igralke po večini ne pridejo igrat v ženske nogometne klube v Sloveniji. Pri nogometaših pa so odgovori nekoliko presenetljivi, glede na to, da v moških nogometnih klubih v 1. SNL igra veliko igralcev iz drugih držav. Takšni odgovori pa so najverjetneje posledica tega, ker anketnih vprašalnikov niso izpolnili vsi igralci v posameznih klubih. Moje mnenje pa je, da v moških nogometnih klubih igra preveč igralcev iz drugih držav, kajti s tem mlajši igralci, ki so vzgojeni v klubu, ne dobijo možnosti za dokazovanje.

Graf 4: Dokončana izobrazba

- * A- osnovna šola
- B- poklicna šola
- C- štiriletna srednja šola
- D- višja ali visoka strokovna šola
- E- univerzitetna izobrazba
- F- specializacija, magisterij, doktorat

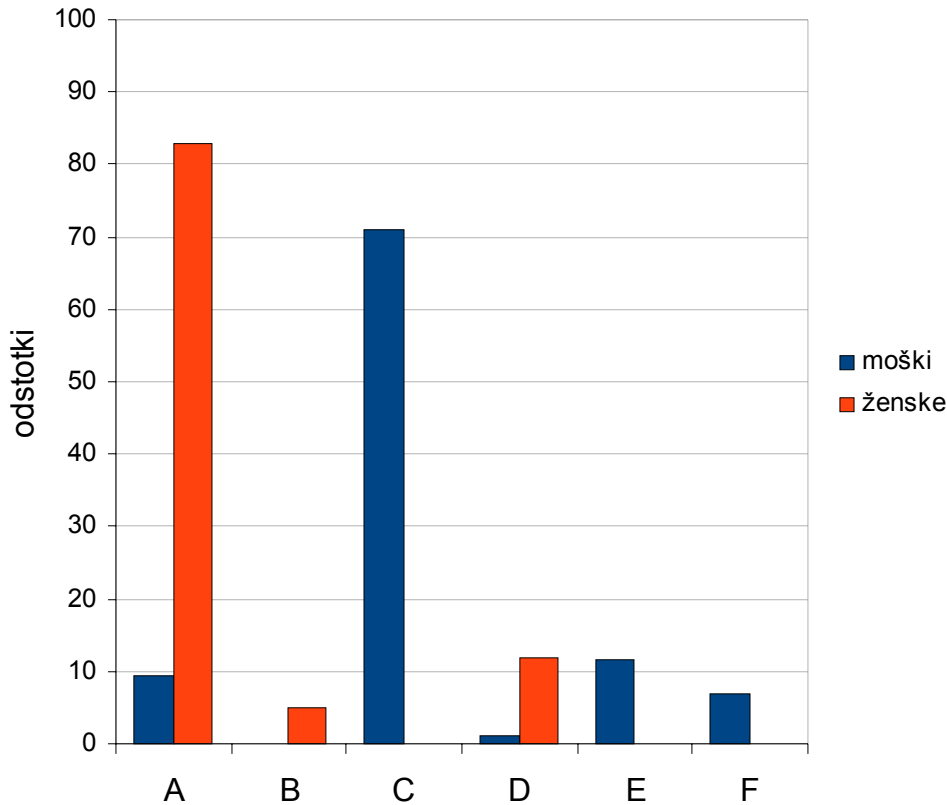
S pomočjo hi-kvadrat testa sem pri tem vprašanju ugotovil, da med igralci in igralkami obstajajo statistično značilne razlike ($p=0.000$)

Ker so nogometašice v povprečju veliko mlajše od nogometašev, jih je veliko še dijakinj in tako imajo dokončano le osnovno šolo. Iz grafa je razvidno, da ima kar 47 % nogometašic dokončano le osnovno šolo, 11 % poklicno šolo, 38 % srednjo šolo in 4 % visoko strokovno šolo oz. univerzitetni študij. Tu pa moramo poudariti, da se večina nogometašic še šola in bodo dokončale višjo stopnjo izobrazbe. Pri nogometaših pa je drugače, v povprečju so starejši od nogometašic in se vsi oz. večina profesionalno ukvarjajo z nogometom, tako da se večina od njih ne šola več (graf 5). Največji del nogometašev iz 1. SNL ima dokončano štiriletno srednjo šolo, in sicer kar 69.8 %, 10.5 % jih ima dokončano osnovno šolo (to so tisti mlajši igralci, ki so priključeni članskemu moštvu in se še šolajo), 15.1 % jih ima dokončano poklicno šolo in le 4.7 % jih ima dokončano višjo oz. visoko strokovno šolo. Pri nogometaših nobeden nima dokončane univerzitetne izobrazbe, je pa nekaj takih, ki študirajo ob

igranju nogometa, čeprav je vprašanje, koliko časa lahko posvetijo študiju, glede na to, da jim profesionalno igranje nogometa vzame veliko časa.

Graf 5: Družbeni položaj

- * A- dijak(inja) oz. študent(ka)
- B- nezaposlen (a)
- C- profesionalni nogometaš(ica)
- D- zaposlen(a)
- E- profesionalni nogometaš(ica) + študent(ka)
- F- profesionalni nogometaš(ica) + dijak(inja)

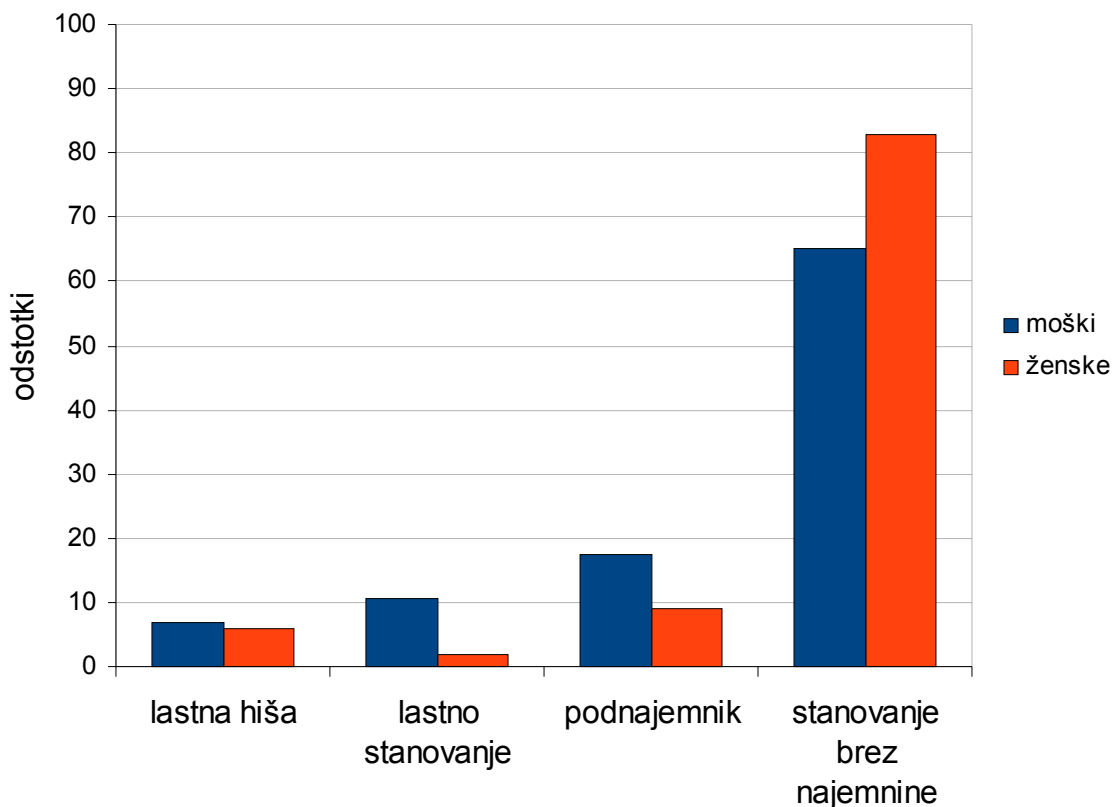
Pri tem vprašanju sem dobil statistično pomembne razlike ($p=0.000$), saj lahko vidimo, da je velika večina nogometašic še dijakinj oz. študentk, in sicer kar 83 %, 12 % jih je zaposlenih, 5 % pa jih je nezaposlenih. Ti rezultati so prav gotovo posledica povprečne starosti nogometašic. Pri nogometaših pa se jih večina profesionalno ukvarja z nogometom, in sicer 70.9 %, 16.3 % jih je še dijakov (to so tisti fantje, ki igrajo še za mladinske selekcije v klubih, so pa priključeni k treningom članske ekipe), od teh pa jih ima 7 % že podpisane profesionalne pogodbe. Pri nogometaših je tudi en igralec, ki je zaposlen drugod in se z nogometom ukvarja polprofesionalno, 11.6 % pa je takih nogometašev, ki poleg profesionalnega ukvarjanja z nogometom še študirajo. Ti rezultati so zame nekoliko presenetljivi, glede na to, da bomo kasneje videli, da je kar nekaj nogometašev mnenja, da si z nogometom ne bi mogli zagotoviti varne prihodnosti, velika večina od njih pa ima dokončano le štiriletno srednjo šolo in

le majhen delež jih še študira oz. se jih dodatno izobražuje. Tu se postavlja bistveno vprašanje, kaj bodo počeli igralci, ko zaključijo kariero. Trenerskih mest namreč ni na pretek...

Tudi v ŽFK Mašinac je večina igralk še študentk, kar je pričakovano, glede na njihovo povprečno starost, pa tudi klub stremi k temu, da se igralk izobražujejo in došolajo. Tiste igralk, ki pa so dokončale šolanje, so ob igranju nogometa še zaposlene v klubskem podjetju, da lahko lažje usklajujejo treninge in delo. Nobena izmed igralk v klubu nima profesionalne pogodbe, vse pa za igranje dobijo plačilo.

Glede družbenega položaja nogometašev pa je prišel do podobnih oz. še slabših rezultatov že Miloš Kostić leta 2003 v svoji diplomski nalogi, kjer je anketiral reprezentante U-21. Ugotovil je namreč, da se nobeden od reprezentantov ne izobražuje več!!!

Graf 6: Lastništvo stanovanja

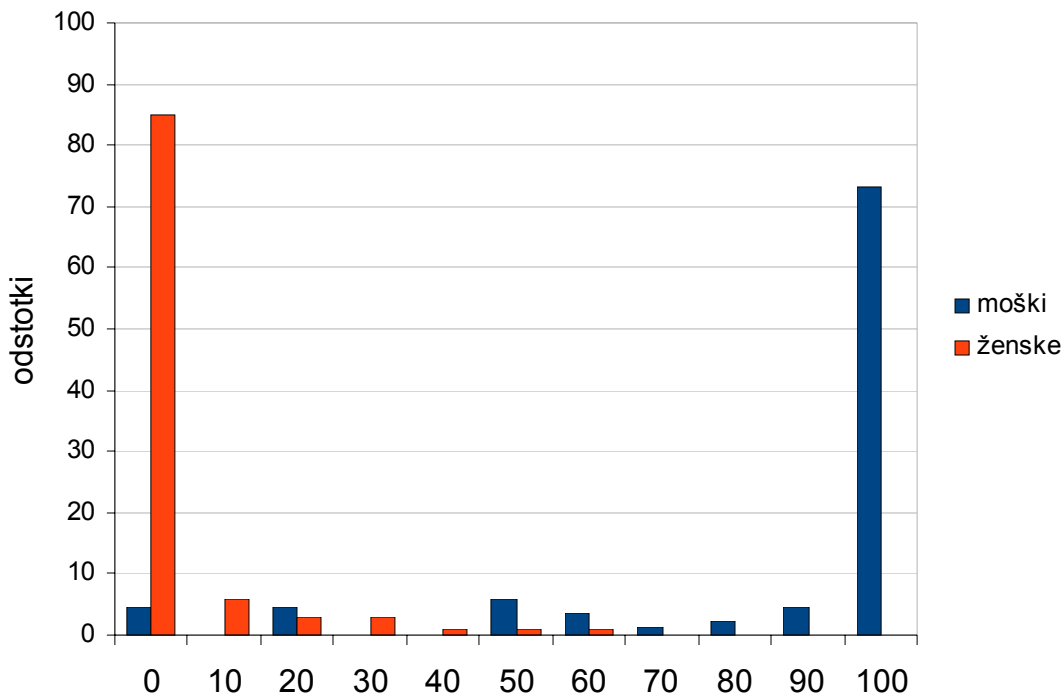

Vprašanje sem analiziral s pomočjo hi-kvadrat testa. Rezultati so pokazali, da so med odgovori nogometašev in nogometašic statistično značilne razlike ($p=0.017$).

Večina nogometašev in pa nogometašic živi v stanovanju brez najemnine (npr. pri starših, sorodnikih, prijateljih...). Pri nogometaših je takih 65.1 %, pri nogometašicah pa kar 83 %. Pri nogometaših jih živi v lastni hiši oz. stanovanju 17.5 %, nogometašic je takih nekaj manj, in sicer 8 %. 17.4 % nogometašev biva kot podnajemniki v stanovanju oz. hiši, pri ženskah je takih 9 %. Da večina nogometašic živi v stanovanjih brez najemnine bi nekako pričakoval, glede na to, da jih je kar 60 % starih 19 let in manj in po večini še hodijo v šolo. Pri nogometaših, ki pa jih je večina zaposlenih kot profesionalni nogometaši, bi pričakoval večje število tistih, ki živijo »na svojem«. Vendar po drugi strani lahko te rezultate gledamo še z druge plati. Poklic nogometaša je namreč tak, da si igralci iščejo vedno nove klube in gredo igrat tja, ker imajo boljše pogoje. Tako da mogoče si ne kupijo lastnih stanovanj oz. hiš zato, ker ne vedo, kam jih bo igrska pot zanesla v prihodnosti.

Do podobnih rezultatov je prišel že Miloš Kostić v svoji diplomski nalogi. Večina reprezentantov U-21 živi ali v stanovanju ali v hiši pri starših, le 22.2 % jih je v stanovanju kot podnajemniki.

Graf 7: Dohodek vezan na nogomet

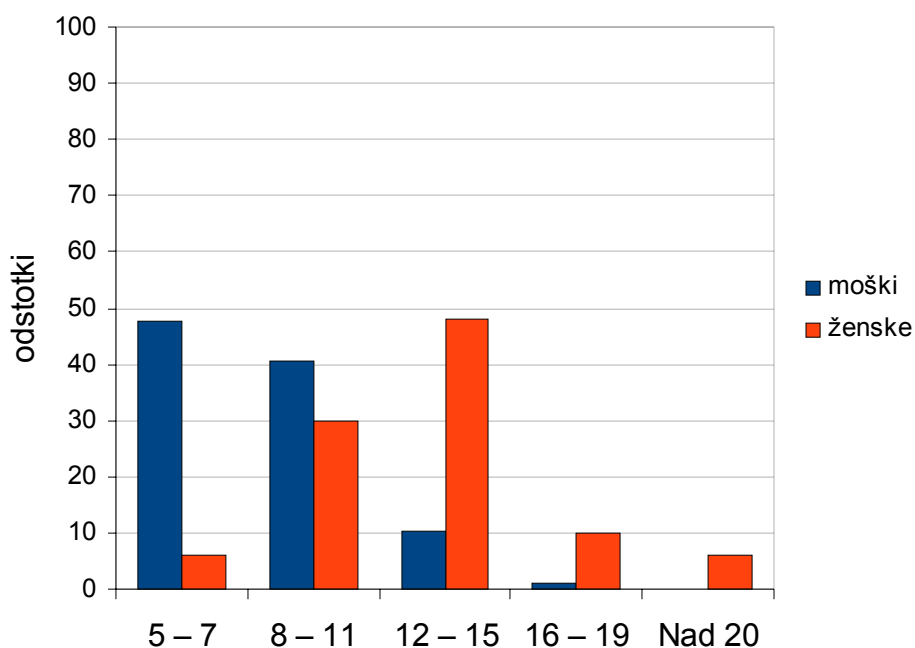

Tudi pri vprašanju mesečnega dohodka vezanega na nogomet so med nogometaši in nogometašicami statistično pomembne razlike, ki so bile izračunane s pomočjo hi-kvadrat testa. Statistična pomembnost testa ne presega niti kritične vrednosti 1 % tveganja 0.01 ($p=0.000$). Kot je razvidno z grafa, ima kar 73.3 % nogometašev ves

mesečni prihodek vezan na nogomet, 17.5 % jih ima 50-90 % vsega mesečnega dohodka vezanega na nogomet, štirje nogometaši imajo le 20 % prihodkov vezanih na nogomet in isto število nogometašev ne dobi za igranje nogometa plačila (to je tistih 8 nogometašev, ki so še dijaki in igrajo za mladinske ekipe v klubih, vendar so priključeni članskim ekipam, ker imajo klubi z njimi dolgoročne načrte). Glede na to, da vsem nogometašem treningi vzamejo dokaj veliko časa in imajo vikende zapolnjene s tekmami, lahko sklepamo, da je preostanek dohodkov, ki ni vezan na nogomet, pri njih vezan na starše. Pri nogometašicah pa je situacija drugačna. Večina nogometašic za igranje nogometa ne dobi plačila, takih je kar 85 %. Tri igralke imajo od 40-60 % mesečnega prihodka vezanega na nogomet, 12 igralk pa ima 10-30 % vseh dohodkov vezanih na nogomet. Igralke sicer dobijo mesečno denar za potne stroške (igralke, ki se vozijo na treninge – pa še to ne vse), vendar od tega jim nič ne ostane oz. minimalno, tako da se tega tu niti ni upoštevalo. Glede na to, da je večina igralk dijakinj oz. študentk, lahko zaključimo, da jim v večini celoten mesečni dohodek predstavlja plačano delo preko študentskih servisov, finančna pomoč staršev, štipendije...

Za primer lahko vzamemo ŽFK Mašinac. Vse igralke prve ekipe imajo pogodbe s klubom. Najvišja pogodba je 150,00 €, srednja je 100,00 €, najnižja pa 50,00 €. Po besedah gospoda Krstića je to glede na standard v Srbiji dokaj v redu. Tu pa moramo vedeti, da so igralke, ki se ne izobražujejo več, zaposlene v klubskem podjetju in tudi tu dobivajo plačilo. Tako da te pogodbe pomenijo igralkam, ki so zaposlene, dodaten zaslužek, drugim pa štipendije.

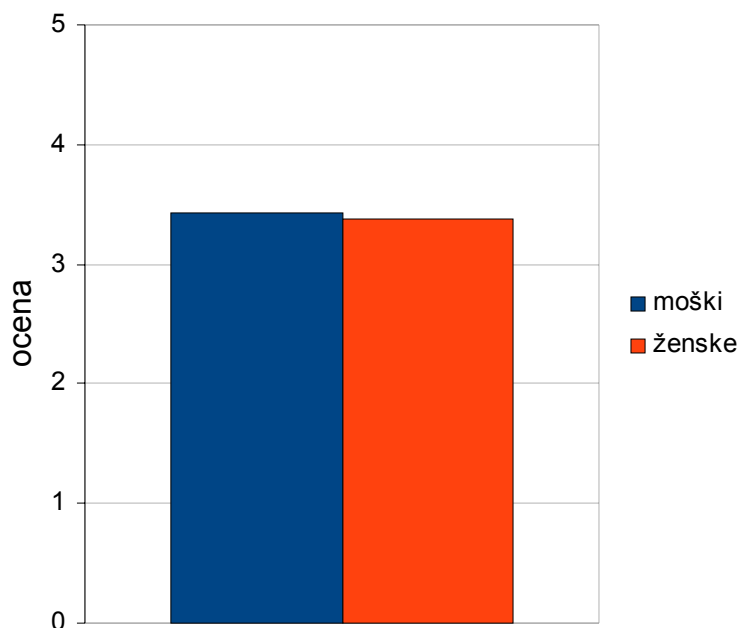
Graf 8: Začetki ukvarjanja z nogometom

Pri vprašanju o začetkih ukvarjanja z nogometom sem s pomočjo testa analize variance ugotovil, da obstajajo statistično značilne razlike med igralci in igralkami, saj statistična pomembnost testa tudi tu ne presega kritične vrednosti 1 % tveganja 0.01 ($p=0.000$).

Pogled na graf nam pokaže, da se je večina nogometašev začela ukvarjati z nogometom med 5 in 7 let starosti, in sicer kar 47.7 %, pri nogometašicah pa jih je večina začela trenirati nogomet med 12 in 15 let starosti (48 % vseh anketirank). 40.7 % nogometašev je začelo nogomet trenirati med 8 in 11 let starosti, po 12. letu pa jih je začelo s treniranjem le 11.7 %. Pri nogometašicah jih je 36 % začelo trenirati nogomet pred 12. letom, po 16. letu pa 16 %. Tudi povprečna starost začetkov ukvarjanja z nogometom nam pokaže veliko razliko, nogometaši so bili namreč v povprečju stari 8.4 leta, medtem ko so bile nogometašice stare kar 12.6 let. Glede na dobljene podatke lahko opazimo, da so se ženske v povprečju začele pozno ukvarjati z nogometom, kar je po mojem mnenju posledica dokaj slabega razvoja in podpore ženskega nogometa v preteklosti. Pa tudi prepričanje družbe o ženskah v nogometu posredno vpliva na to. Vendar se v zadnjem času stvari počasi izboljšujejo na bolje in če se bo v ženski nogomet še več vlagalo in ga promoviralo, lahko pričakujemo, da se bo počasi tudi pri ženskah povprečna starost začetkov ukvarjanja z nogometom približala moški. To bo tudi pozitivno vplivalo na samo igro v nogometu, saj so rezultati v nogometu vidni šele po dolgotrajnem in načrtnem delu že v mlajših selekcijah.

Graf 9: Naklonjenost okolja (nogometu)

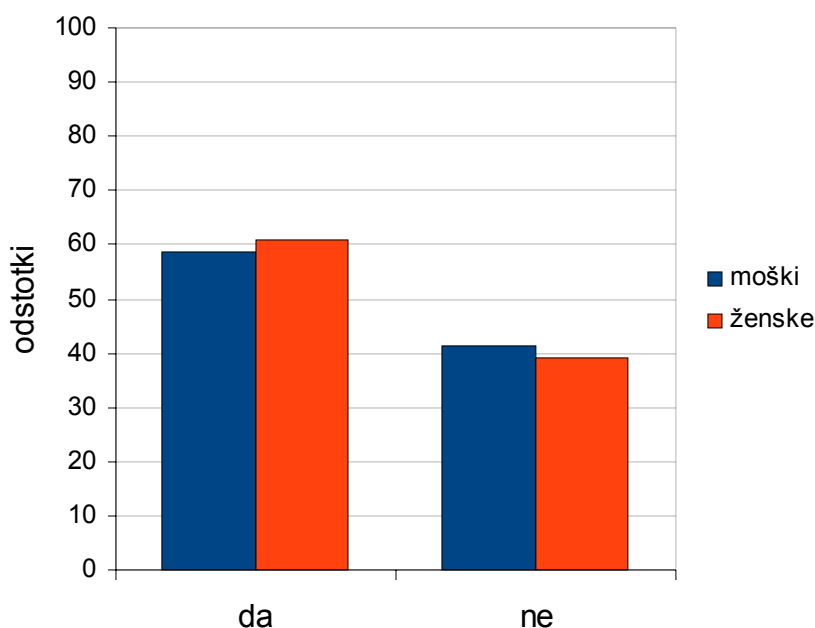

Pri vprašanju o naklonjenosti okolja nogometu nisem dobil statistično pomembnih razlik ($p=0.637$), tako nogometaši kot tudi nogometašice so podali podobne odgovore.

Odgovarjali so v obliki ocen od 1 do 5, kjer je 1 pomenilo, da okolje v, katerem so odraščali, ni bilo naklonjeno nogometu, 5 pa je pomenilo, da je bilo okolje popolnoma naklonjeno nogometu. Rezultate sem podal v obliki povprečne ocene. Nogometaši so pri tem vprašanju dali povprečno oceno 3.42, nogometašice pa 3.38. Sam sem pričakoval, da bodo nogometaši podali nekoliko boljše ocene od deklet, kajti naša družba še vedno gleda na ženski nogomet drugače kot na moški, vendar temu ni bilo tako. Rezultati so prav gotovo posledica tega, da se okolica pri nas počasi navaja na to, da na nogometnih igriščih nastopajo tudi ženske, ki so obute v nogometne čevlje in se borijo za žogo, pa tudi dekleta imajo rada to športno igro in se najverjetneje ne ozirajo več na določene negativne opazke posameznikov.

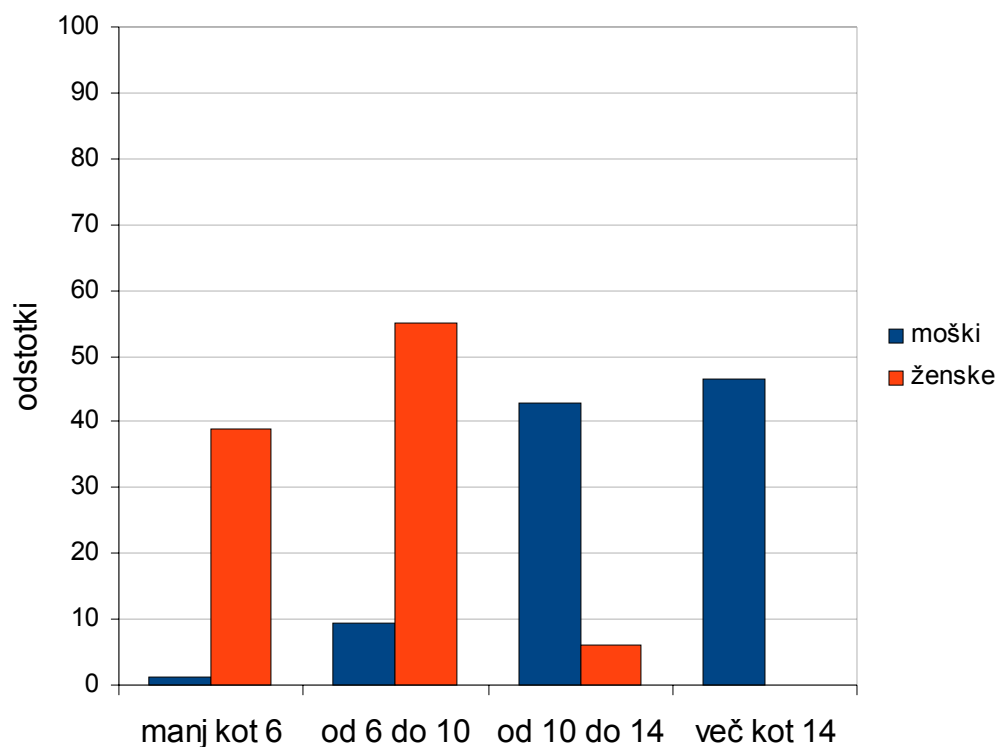
Tudi v Nišu (Srbija) je bilo po besedah gospoda Krstića na začetku zelo težko in okolica ni sprejemala žensk v nogometu. Veliko časa je bilo namreč potrebno, da so ljudje spoznali, da je ženski nogomet nekaj normalnega. Danes je ta športna igra v Nišu šport številka ena, ŽFK Mašinac pa je najuspešnejši športni kolektiv, in najtrofejnejši klub, vendar pa je gospod Krstić poudaril tudi to, da v drugih delih Srbije ni tako in se ženski nogometni klubi borijo s podobnimi predsodki in težavami kot pri nas.

Graf 10: Zadostna kakovost treningov pri mlajših selekcijah

Pri tem vprašanju so bili tako nogometaši kot tudi nogometašice neusklajeni, pa tudi pri analizi vprašanja s pomočjo hi-kvadrat testa ni bilo ugotoviti statistično pomembnih razlik pri odgovorih igralcev in igralk ($p=0.792$). Pri nogometaših jih je 58.8 % mnenja, da so imeli v mlajših selekcijah dovolj kvalitetne trenerje, pri nogometašicah pa je takih nekaj več, in sicer 61.1 %, nasprotnega mnenja pa je 41.2 % nogometašev in 38.9 % nogometašic. Tako pri nogometaših kot tudi pri nogometašicah so ti rezultati posledica tega, da so treninge pri mlajših selekcijah opravljali v različnih klubih, imeli so različne trenerje in vsak od njih je imel svoj način dela in treningov. Moram pa povedati, da so pri tem vprašanju odgovarjali vsi nogometaši in le 54 nogometašic. Ker sem v vprašanju spraševal o treningih pri mlajših selekcijah, sem v obdelavi rezultatov upošteval samo tista dekleta, ki so začela trenirati z dvanajstimi leti starosti in prej. Ostali del deklet je začelo s treningi kasneje, tako da izkušenj s treningi v mlajših selekcijah nimajo.

Graf 11: Količina treninga (število ur tedensko)

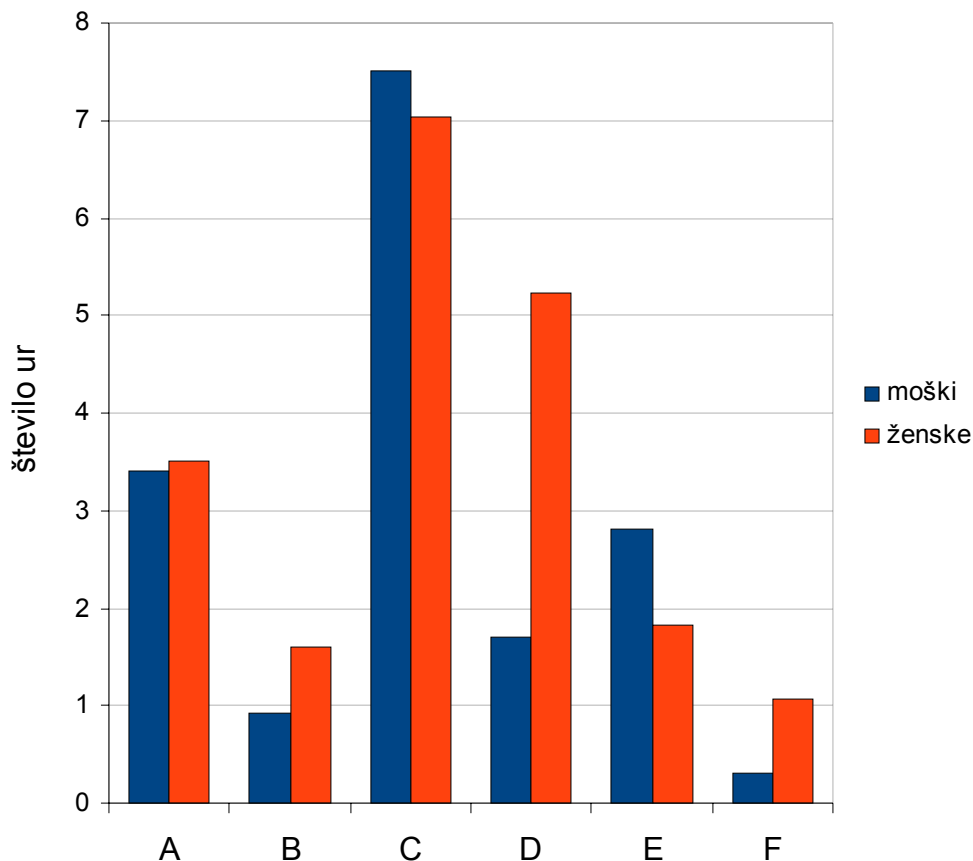
Graf 11 nam prikazuje odgovore nogometašev in nogometašic o številu ur, ki jih tedensko namenijo za treniranje nogometa. Pri obdelavi podatkov s pomočjo hi-kvadrat testa sem ugotovil, da so med nogometaši in nogometašicami statistično pomembne razlike glede časa, ki ga namenijo treniranju nogometa, saj statistična pomembnost testa ne presega niti kritične vrednosti 1 % tveganja 0.01 ($p=0.000$).

Največji delež nogometašev, in sicer 46.5 % nameni treniranju nogometa več kot 14 ur tedensko, 43 % jih nameni treningom od 10 do 14 ur, 9.3 % od 6 do 10 ur in 1.2 % manj kot 6 ur. V skupino tistih nogometašev, ki treniranju nogometa namenijo od 6 do 10 ur tedensko spada tistih 8 nogometašev, ki so še dijaki in so članski ekipi priključeni zato, ker klubi vidijo v njih potencial. V enem klubu pa je tudi nogometaš, ki se z nogometom ne ukvarja profesionalno in je zaposlen drugod (zaslužek od nogometa mu pomeni samo dodaten mesečni prihodek). On nameni treniranju nogometa manj kot 6 ur tedensko. Pri nogometašicah pa sem prišel do drugačnih ugotovitev. Ker se z nogometom ne ukvarjajo profesionalno, je bilo pričakovano, da bodo treningom namenile nekaj manj ur tedensko kot nogometaši. Največji delež žensk nameni treningom od 6 do 10 ur tedensko, takih je kar 55 %, 39 % jih nameni treningom manj kot 6 ur in samo 6 % jih za treninge porabi 10-14 ur tedensko. Tu pa moramo vedeti tudi to, da imajo tako nogometaši kot tudi nogometašice za vikende tekme, kar jim vzame skoraj en cel dan v vikendu, še posebej če gredo na gostovanja. Glede na to, da morajo igralkе te treninge uskladiti s šolo, študijem oz. delom, lahko sklepamo, da imajo kar natrpan vsakdanji urnik...

Za primerjavo lahko povem, da igralkе v ŽFK Mašinac trenirajo 5 krat tedensko, dan po tekmi pa ima treninge tisti del ekipe, ki na tekmi ni igral, tako da, če to pogledamo časovno, ugotovimo, da porabijo na teden za treninge toliko časa, kot ga porabijo pri nas nogometaši v 1. SNL. Vendar moramo tu upoštevati, da njihove igralkе lažje usklajujejo treninge in delo, glede na to, da so zaposlene v klubskem podjetju, ki jim to omogoča. Pa tudi tiste igralkе, ki študirajo, imajo določen del prisotnosti na fakulteti opravičen, glede na obveznosti v klubu (obvezna 80 % prisotnost).

Graf 12: Ure namenjene za...

- * A- druženje s svojimi najbližjimi in prijatelji
B- gospodinjstvo in ostala hišna opravila
C- delo v službi (tisti, ki niso zaposleni kot profesionalni nogometaši)
D- šola ali študij (tisti, ki se še šolajo oz. študirajo)
E- gledanje TV, branje časopisov
F- ukvarjanje z drugim športom

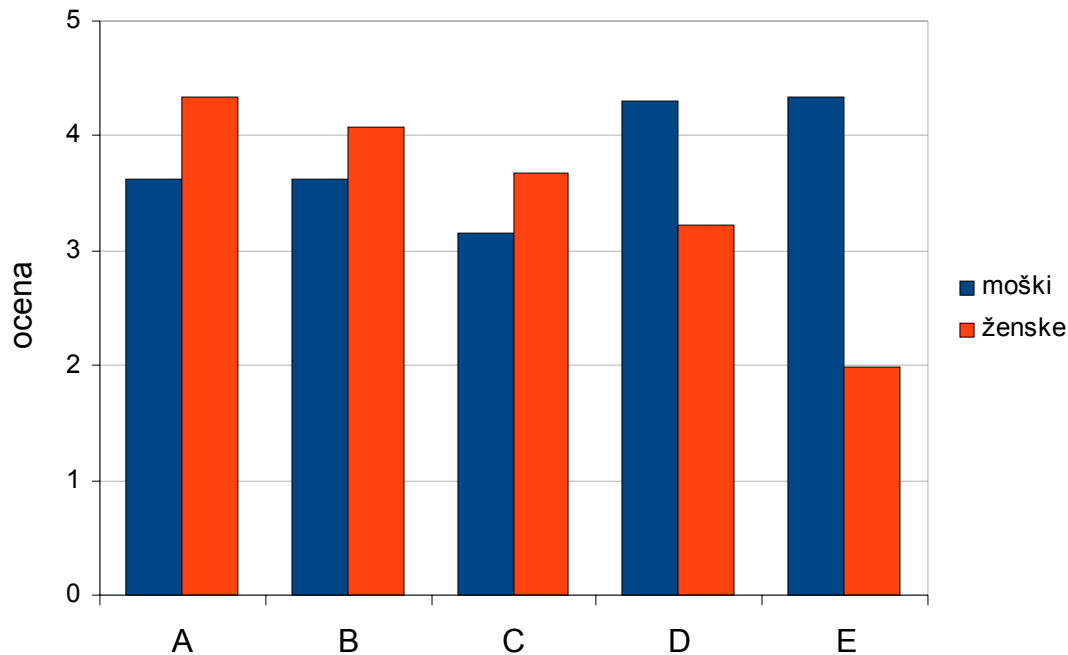
Pri teh vprašanjih sem prišel do nekaterih presenetljivih odgovorov. Ker sem bil mnenja, da imajo nogometaši več časa zase, glede na to, da se profesionalno ukvarjajo z nogometom, večina se jih ne šola več in jim je edini dohodek nogomet, so me nekateri odgovori nekoliko presenetili.

S pomočjo testa analize variance sem ugotovil, da obstajajo statistično značilne razlike med odgovori nogometašev in nogometašic pri možnostih B ($p=0.000$), D ($p=0.000$), E ($p=0.000$), in F ($p=0.000$). Statistično značilnih razlik pa ni pri možnostih A ($p=0.76$) in C ($p=0.79$).

- A. Pri druženju z najbližjimi so tako nogometaši kot tudi nogometašice podali podobne odgovore, moški namenijo druženju z najbližjimi dnevno v povprečju 3.4 ure, ženske pa 3.5 ure.

- B. Pri gospodinjstvu in ostalih hišnih opravilih je bilo pri odgovorih zaznati razlike med spoloma. Nogometaši namenijo temu v povprečju 0.93 ure, nogometašice pa 1.61 ure dnevno.
- C. Pri tem vprašanju moram opozoriti, da je nanj odgovorilo le 12 igralk (ostale so dijakinje oz. študentke) in le 1 nogometaš (ostali so še dijaki oz. se profesionalno ukvarjajo z nogometom). Ženske so v službi v povprečju 7.04 ure, medtem ko je moški dnevno po 7.5 ur v službi.
- D. Tudi na to vprašanje niso odgovorili vsi. Nanj je odgovorilo 83 igralk in 24 igralcev, in sicer tisti, ki se še šolajo oz. študirajo. Nogometašice v povprečju šoli oz. študiju namenijo dnevno 5.24 ur, medtem ko nogometaši temu dnevno namenijo veliko manj, in sicer 1.71 ure. Tu lahko opazimo, da tudi tisti nogometaši, ki se še šolajo, namenijo temu dnevno minimalno časa, tako da je tu vprašanje, kdo izmed njih sploh dokonča šolo oz. študij.
- E. Nogometaši namenijo dnevno več časa za gledanje TV in branje časopisov kot nogometašice. Nogometaši namenijo za to v povprečju 2.81 ure dnevno, njihove ženske kolegice pa 1.82 ure. To je po eni strani pričakovano, glede na to, da imajo ženske poleg nogometa še veliko drugih obveznosti, večina jih hodi še v šolo, ostale pa hodijo v službo, tako da jim za gledanje TV in branje časopisov ostane malo časa.
- F. Večina nogometašic nameni ukvarjanju z drugim športom v povprečju 1.06 ure dnevno, medtem ko nogometaši namenijo za to veliko manj časa, in sicer 0.3 ure. Odgovori pri nogometaših so pričakovani in so posledica tega, da lahko pri ukvarjanju z drugimi športi pride do določenih poškodb, ki bi lahko negativno vplivale na razvoj posameznikove igralske kariere.

Graf 13: Razlogi za ukvarjanje z nogometom

- * A- zabava in druženje
- B- ohranjanje vitalnosti in kondicije
- C- psihična sprostitvev
- D- tekmovalnost
- E- želja po zaslužku

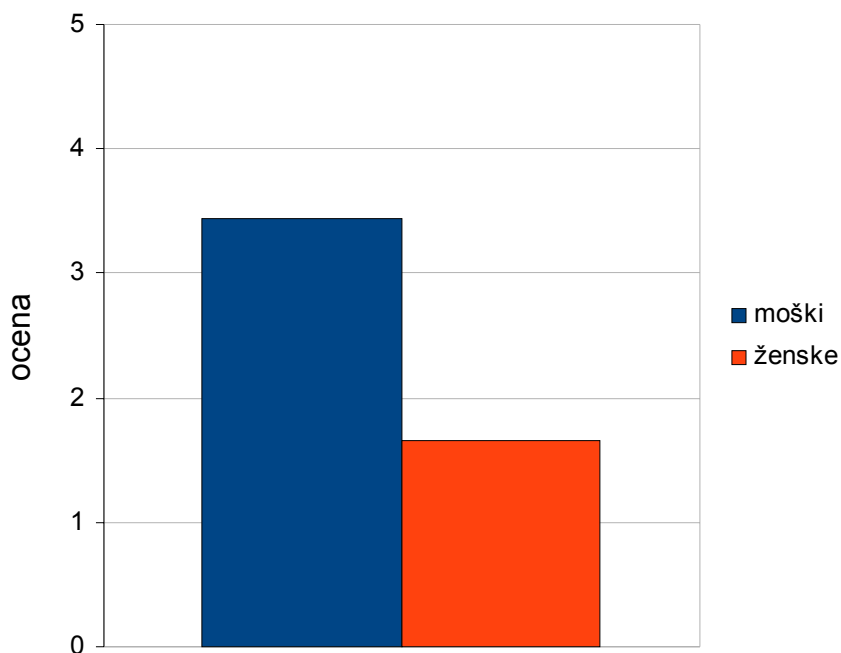
Pri razlogih za ukvarjanje z nogometom so anketiranci odgovarjali z ocenami od 1 do 5 (1 – najmanj, 5 – največ). Pri posameznem vprašanju sem izračunal povprečje (aritmetična sredina) glede na to, kakšne ocene so podali nogometaši in nogometašice. Pri prvih treh vprašanjih so bile povprečne ocene podobne, pri zadnjih dveh pa so se pokazale razlike med nogometaši in nogometašicami.

Pri tem vprašanju sem prav tako s pomočjo testa analize variance ugotovil, da obstajajo statistično značilne razlike med odgovori nogometašev in nogometašic pri vseh možnostih, pri vseh pa statistična pomembnost testa ne presega niti kritične vrednosti 1 % tveganja 0.01. A ($p=0.000$), B ($p=0.003$), C ($p=0.003$), D ($p=0.000$) in pa E ($p=0.000$).

- A. Zabava in druženje - nogometašice so tu dale povprečno oceno 4.33, nogometaši pa 3.63.
- B. Ohranjanje vitalnosti in kondicije - tudi tu se povprečne ocene niso veliko razlikovale, ženske so dale povprečno oceno 4.08, medtem ko so njihovi moški kolegi dali povprečno oceno 3.62.
- C. Psihična sprostitvev – nogometašice so to možnost ocenile s povprečno oceno 3.68, nogometaši pa s 3.16.

- D. Pri tekmovalnosti so dale nogometašice veliko nižjo oceno kot nogometaši. Ženske so dale povprečno oceno 3.22, moški pa 4.31. Tu lahko opazimo, da igralko igrajo za lastno veselje in jim nekakšna tekmovalnost pomeni manj kot moškim. Rezultat jim je pomemben, vendar to ni prvotnega pomena, pri moških pa je tekmovalnost na višjem nivoju, kar je logično. Če ni rezultatov, se pojavijo tudi problemi v klubu (že tako bomo videli, da s strani financ ni vse najboljše), igralce se začne manj plačevati, nekaterim se tudi prekini pogodbe, zato mora biti pri njih prisotna večja tekmovalnost, saj sta nogomet in uspeh v njihovem klubu pogoja za njihovo preživetje in prihodnost.
- E. Največja razlika se je pojavila pri zaslužku. Igralke so tu dale povprečno oceno 1.99, igralci pa 4.33. Ženske so se v naši ligi pač sprijaznile, da od nogometa ne bodo mogle živeti, saj je sponzorjev v večini klubov premalo, da bi zagotovili normalno delovanje klubov, kaj šele, da bi plačevali igralko, pri moških pa je nekoliko boljše, čeprav tudi tu situacija ni takšna, kot bi morala biti.

Graf 14: Zagotovitev udobnega »pošportnega« življenja

Tudi pri tem vprašanju so odgovarjali z ocenami od 1 do 5, kjer je 1 pomenilo, da si z nogometom nikakor ne bi mogli zagotoviti udobnega »pošportnega« življenja, 5 pa, da bi si lahko popolnoma zagotovili udobno »pošportno« življenje.

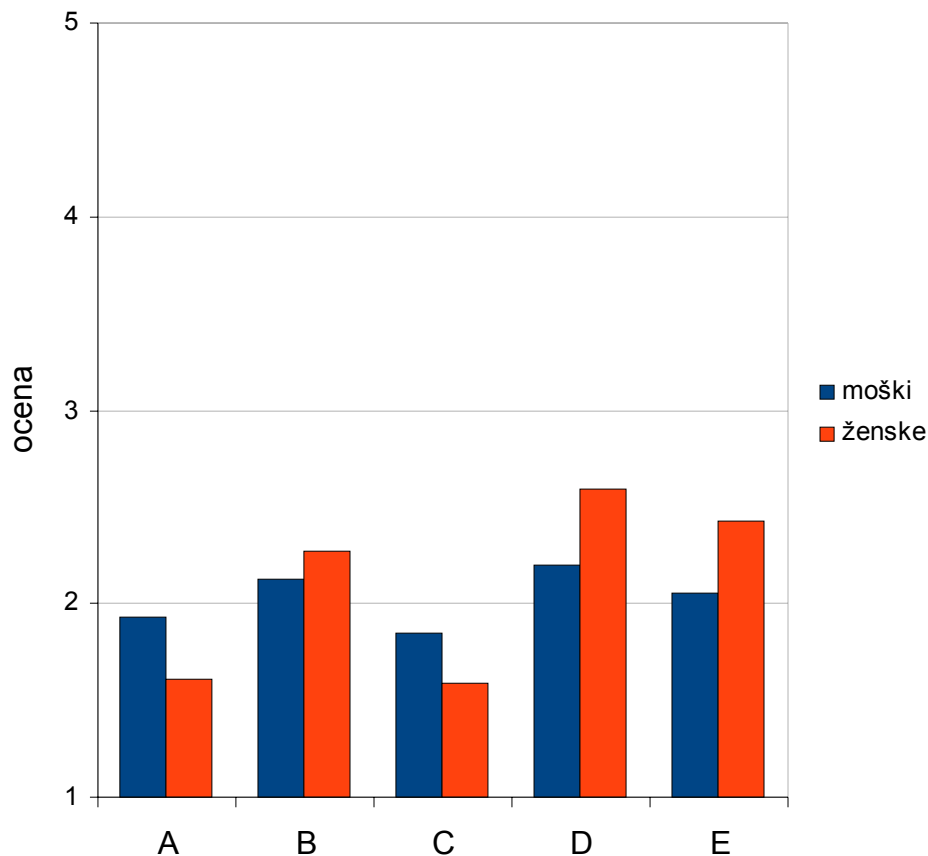
S pomočjo testa analize variance sem ugotovil, da so med odgovori nogometašev in nogometašic statistično pomembne razlike. Statistična pomembnost testa ne presega

niti kritične vrednosti 1 % tveganja 0.01 ($p=0.000$). Igralke so pri tem vprašanju dale povprečno oceno 1.66, igralci pa 3.44.

Pri ženskah so glede na trenutne razmere v 1. SŽNL odgovori pričakovani. Vendar se večina igralk še šola in lahko sklepamo, da bodo prišle do neke izobrazbe, s pomočjo katere si bodo lahko poiskale službo, ki jim bo prineslo stalen dohodek, nogomet pa jim bo le kot hobi in sprostitev. Pri nogometaših so bili odgovori nekoliko boljši, vendar so bila mnenja še vedno deljena. Tu se spet postavlja vprašanje, kam bodo vsi ti igralci šli po končani športni poti. Glede na to, da se jih večina ne šola več, večina jih ima končano le srednjo šolo,...

Miloš Kostić je v svoji diplomski nalogi pri tem vprašanju dobil boljše odgovore. Kar 83,3 % nogometašev reprezentance je bilo mnenja, da bi lahko z nogometom zaslužili dovolj, da bi si zagotovili udobno »pošportno« življenje. Vendar je treba tu vedeti, da so v reprezentanci U-21 že nekateri igralci, ki so uveljavljeni v svojih klubih, dva sta celo že igrala v tujini, tako da je bil to lahko eden izmed razlogov za take odgovore. Klubi namreč igralcem, za katere se bojijo, da jih bodo izgubili, oziroma imajo ponudbe iz drugih klubov, plačajo veliko več in bolj redno, kot pa drugim igralcem, kar pa ni pravilno. Vendar je bil tudi Kostić mnenja, da so napovedi nogometašev preoptimistične, saj je bil mnenja, da bi lahko na prste našteali slovenske nogometaše, ki so si s športno kariero zaslužili dovolj za vse življenje.

Graf 15: Enake razmere med nogometaši in nogometašicami glede...

* A- finance
B- infrastruktura
C- odnos medijev
D- delo v mlajših selekcijah
E- odnos gledalcev

Pri tem vprašanju sem tako nogometaše kot tudi nogometašice spraševal, ali so mnenja, da so v slovenskem nogometnem prostoru razmere glede financ, infrastrukture, odnosa medijev, dela v mlajših selekcijah in glede odnosa gledalcev enako naklonjene tako moškim kot tudi ženskam. Odgovarjali so z ocenami od 1 do 5, kjer je 1 pomenilo, da razmere niso enako naklonjene moškim in ženskam, 5 pa, da so razmere med njimi popolnoma enake. Rezultati odgovorov so podani v obliki povprečne ocene (aritmetična sredina).

S pomočjo testa analize variance sem ugotovil, da pri večini odgovorov ni statistično značilnih razlik med ocenami nogometašev in nogometašic, saj statistična pomembnost testa presega kritično vrednost 5 % tveganja 0.05. B ($p=0.37$), C ($p=0.06$) in E ($p=0.52$). Pri odgovorih A ($p=0.02$) in D ($p=0.01$) pa so bile ugotovljene statistično značilne razlike.

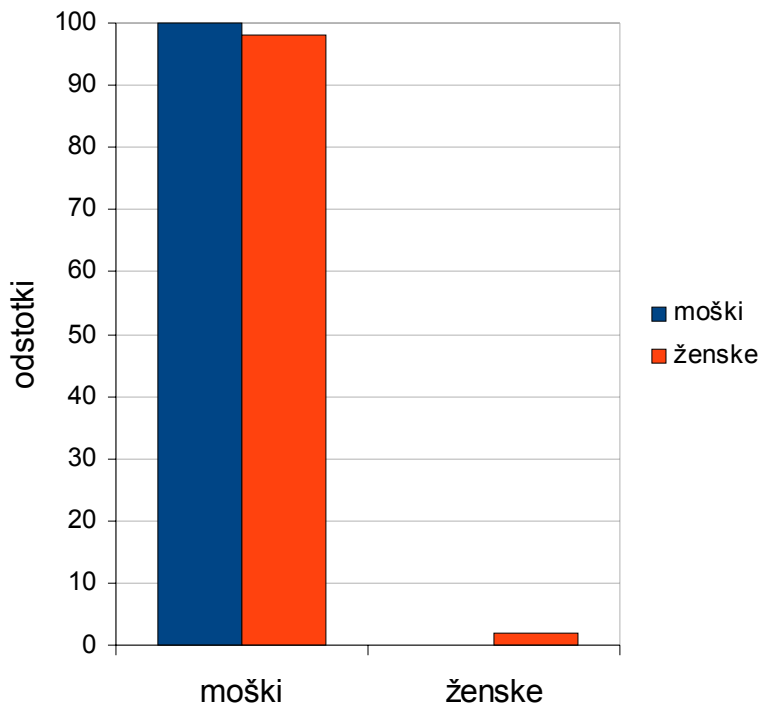
A. Finance – nogometašice so pri tej možnosti dale povprečno oceno 1.61, kar je pričakovan rezultat, glede na to, da sem že večkrat omenil, kakšne so trenutne

razmere v ženskem nogometu pri nas, medtem ko so nogometaši dali povprečno oceno 1.93. Iz tega lahko sklepamo, da se tako igralko same, kot tudi igralci zavedajo razmer, ki so prisotne v našem ženskem nogometu.

- B. Infrastruktura – tudi tu so bile ocene podobne, igralko so dale oceno 2.27, igralci pa 2.13. Vidimo lahko, da so igralci to možnost ocenili še z nižjo povprečno oceno kot igralko, ki dejansko občutijo prisotno situacijo.
- C. Odnos medijev – glede na to, da v medijih skorajda ne zaznamo informacij o ženskem nogometu pri nas, moški nogomet pa polni tako časopisne strani kot tudi televizijske ekrane, so ocene pričakovane. Nogometašice so dale povprečno oceno 1.59, nogometaši pa 1.85.
- D. Delo v mlajših selekcijah – nogometašice so možnost ocenile z oceno 2.59, nogometaši pa z oceno 2.2.
- E. Odnos gledalcev – tudi tu so bile podane nizke ocene, igralko so dale povprečno oceno 2.43, igralci pa 2.05. To potrjuje moje mnenje, da družba še vedno sprejema nogomet kot preveč moško stvar in dekleta na nogometnih igriščih za večino še vedno niso sprejemljiva (kljub temu, da smo v 21. stoletju!).

Kot lahko vidimo iz rezultatov, se tako igralko kot tudi igralci zavedajo, da deluje v Sloveniji ženski nogomet v slabših pogojih kot moški. Celo nogometaši sami so glede infrastrukture, dela v mlajših selekcijah in odnosa gledalcev, podali nižje povprečne ocene kot nogometašice. Zaskrbljujoče je le to, da okolica ali ne vidi ali noče videti dejanske situacije.

Graf 16: Boljše možnosti za preboj v tujino

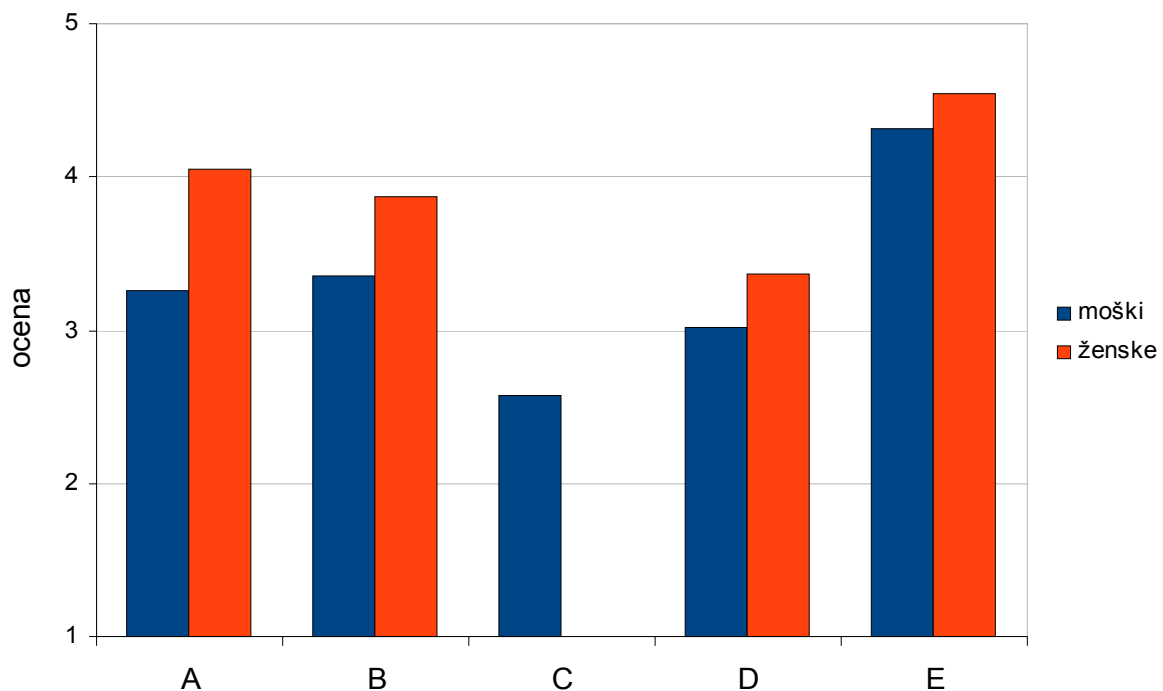

Razlik med odgovori nogometašev in nogometašic skorajda ni, kar je potrdil tudi hi-kvadrat test, tako da pri tem vprašanju pri odgovorih igralcev in igralk ni statistično značilnih razlik ($p=0.187$).

Z grafa 16 je razvidno, da so si bili pri tem vprašanju tako nogometaši kot tudi nogometašice enotni, da imajo moški pri nogometu boljše možnosti za preboj v tujino. Pri nogometaših so bili vsi tega mnenja, pri nogometašicah pa sta bili le dve nasprotnega mnenja. Dokler ne bo začela naša družba oz. posamezniki, ki so odgovorni za to pri nas, vlagati v ženski nogomet več in se posvečati tudi ženskam v tej športni igri, ne moremo pričakovati boljšega razmišljanja igralk samih, kajti one podajajo najbolj subjektivna mnenja, ki temeljijo na podlagi lastnih izkušenj in videnj. Nekatere izmed naših igralk imajo možnosti za odhod v tujino, vendar so redke. Npr. naša reprezentantka Anja Milenkovič je imela možnosti za igranje v Avstriji, Italiji, pa tudi v londonski Chelsea so jo vabili, vendar glede na to, da trenutno nobena ženska liga v svetu ni profesionalna, je bilo njeno mnenje o igranju v tujini tako:« Za vsako ceno pač ne grem v tujino. Mogoče se za kaj takega odločim po končanem študiju, ko bom lahko v tujini vpisala podiplomski študij in ob tem igrala še nogomet.»

Graf 17: Pogoji v klubu

- * A- pogoji za trening
- B- redno izplačevanje mesečnih plač
- C- redno izplačevanje premij
- D- pomoč pri poškodbah
- E- trenerjeva usposobljenost

Anketirance sem spraševal o pogojih v njihovih klubih. Razmere v klubih so ocenjevali z ocenami od 1 do 5, sam pa sem rezultate predstavil v obliki povprečnih ocen (aritmetična sredina). Kot lahko vidimo z grafov, so nogometašice pri vseh vprašanih podale višje ocene kot nogometaši, kar je zame nekoliko presenetljivo, glede na dejanske razmere.

Dobljene odgovore glede pogojev v klubu sem analiziral s pomočjo testa analize variance. Pri možnosti glede pogojev za trening ($p=0.000$) in pa glede rednega izplačevanja premij ($p=0.100$) sem ugotovil statistično značilne razlike pri ocenah nogometašev in nogometašic. Glede možnosti B ($p=0.200$), D ($p=0.080$) in E ($p=0.610$) pa med ocenami igralcev in igralk ni statistično značilnih razlik.

- A. Pogoji za trening – glede pogojev za trening v klubu so igralk dale povprečno oceno 4.05, igralci pa 3.26. Po mojem mnenju je to posledica tega, da igralk jemljejo na amaterski ravni in so tako zadovoljne z veliko manj kot igralci, ki trenirajo in igrajo na profesionalni ravni. Nogometašice so se pač navadile na take pogoje in jim je to v redu.
- B. Redno izplačevanje mesečnih plač – na to možnost je odgovorilo le 15 nogometašic in pa 82 nogometašev, glede na to, da večina igralcev ne dobi plačila, pa tudi nogometaši nimajo vsi profesionalnih pogodb. Igralke

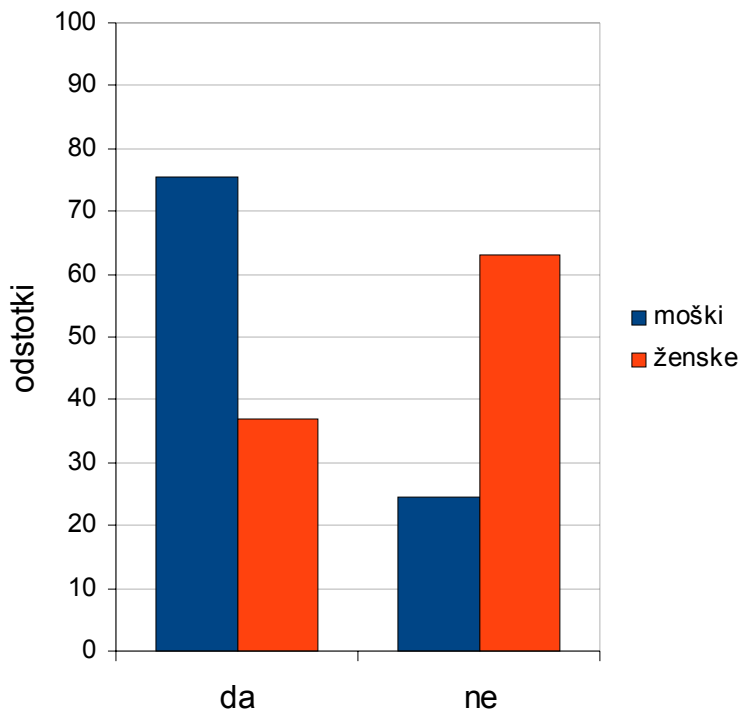
so dale povprečno oceno 3.87, igralci pa 3.35. Za nogometašice vemo, da so razmere glede financ slabe, vendar po dobljenih rezultatih tudi pri nogometaških situacija ni ravno bleščeča. Tu lahko vidimo, da je tudi moški nogomet v 1. ligi glede tega na nizkem nivoju. Tu se postavlja vprašanje, kako se bodo igralci preživljali, glede na to, da jim to pomeni edini dohodek. Dokler bo tako, ne moremo pričakovati nekega velikega razvoja niti pri moškem nogometu v Sloveniji.

- C. Redno izplačevanje premij – tu so podali oceno le nogometaši, nobena nogometašica ni odgovorila na to možnost. Pri igralcih je bila ta ocena še nižja kot pri izplačevanju plač. Povprečna ocena, ki so jo igralci dali, je bila 2.57.
- D. Pomoč pri poškodbah – nogometašice so dale povprečno oceno 3.37, nogometaši pa 3.02.
- E. Trenerjeva usposobljenost – tudi tu so igralkе dale višjo oceno kot njihovi moški kolegi, vendar so oboji dali v povprečju visoko oceno, se pravi, da z odnosom trenerjev nimajo težav. Nogometašice so dale oceno 4.54, nogometaši pa 4.31.

Po besedah gospoda Krstiča imajo v ŽFK Mašinac glede pogojev v njihovem klubu zelo dobro poskrbljeno. Pogoji za trening so zelo dobri, poleg lepo urejenih travnatih površin imajo tudi svoj fitness center, ki ga lahko igralkе obiskujejo, kadar hočejo. Po vsakem treningu dobijo igralkе topel obrok, tiste, ki niso iz Niša, pa imajo dnevno dva topla obroka, vse to v klubske restavraciji. Vsako leto pelje klub igralkе tudi na priprave in sicer 2 krat na sezono, predvsem iz psihološkega in sociološkega vidika. Tudi glede plačila so po njegovih besedah stvari urejene, saj imajo vse igralkе, kot sem že prej omenil, pogodbe, ki se redno izplačujejo. Premij nimajo, igralkе pa dobijo ob koncu sezone dodatno plačilo v enkratnem znesku glede na uspehe, ki so jih dosegle v zaključeni sezoni.

Kot primer, lahko še povemo, da je pri nogometaških Miloš Kostić v svoji diplomski nalogi pri vprašanju »pogoji za trening« dobil povprečno oceno 2.78, kar je podobno kot v moji raziskavi, boljše rezultate pa je dobil pri vprašanju »redno plačevanje mesečnih plač«. Tu je dobil povprečno oceno 4.00, pri vprašanju »pomoč pri poškodbah« pa 4.11.

Graf 18: Ženske imajo manj kvalitetne trenerje(ke) kot moški

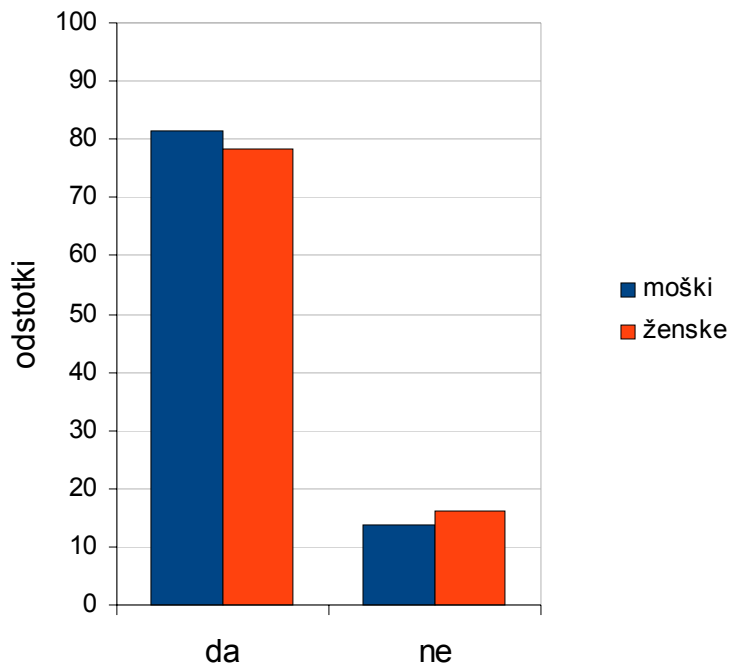

Omenjeno vprašanje sem analiziral s pomočjo hi-kvadrat testa. Rezultati so pokazali, da so v mnenju moških in žensk statistično pomembne razlike ($p=0.000$).

Pri tem vprašanju so bila mnenja med nogometaši in nogometašicami različna. 75.6 % moških je mnenja, da imajo ženske manj kvalitetne trenerje(ke) kot oni, nasprotnega mnenja pa je 24.4 % nogometašev. Pri nogometašicah so odgovori drugačni, 63 % žensk je mnenja, da nimajo manj kvalitetnih trenerjev(k) kot njihovi kolegi, medtem ko jih je nasprotnega mnenja 37 %. Moje mnenje je, da imajo tudi ženske kvalitetne trenerje(ke), ki imajo veliko nogometnega znanja. To se kaže tudi na igriščih, kjer dekleta igrajo vedno boljši nogomet, pa tudi ženska reprezentanca dosega vedno boljše rezultate in se kosa z ekipami držav, v katerih ima ženski nogomet podporo tako okolice kot tudi medijev. Ker pa družba pri nas še nima najboljšega mnenja o ženskah v nogometu, potem posledično prevlada razmišljanje, da tudi trenerji(ke) v ženskih ekipah niso dovolj dobri in nimajo primerne znanja. V pogovoru s prvim selektorjem slovenske ženske nogometne reprezentance sem dobil tudi informacijo o tem, da ko je zapustil reprezentanco in se je hotel preizkusiti v moškem nogometu kot trener, se je dolgo časa otepal mnenja, da je treniral žensko ekipo in da nima dovolj znanja.

Tisti anketiranci, ki so bili mnenja, da imajo nogometašice manj kvalitetne trenerje kot nogometaši, so morali odgovoriti na še eno dodatno vprašanje, in sicer, če menijo, da bi boljši trenerji(ke) ženskih ekip pripomogli k večji prepoznavnosti ženskega nogometa pri nas.

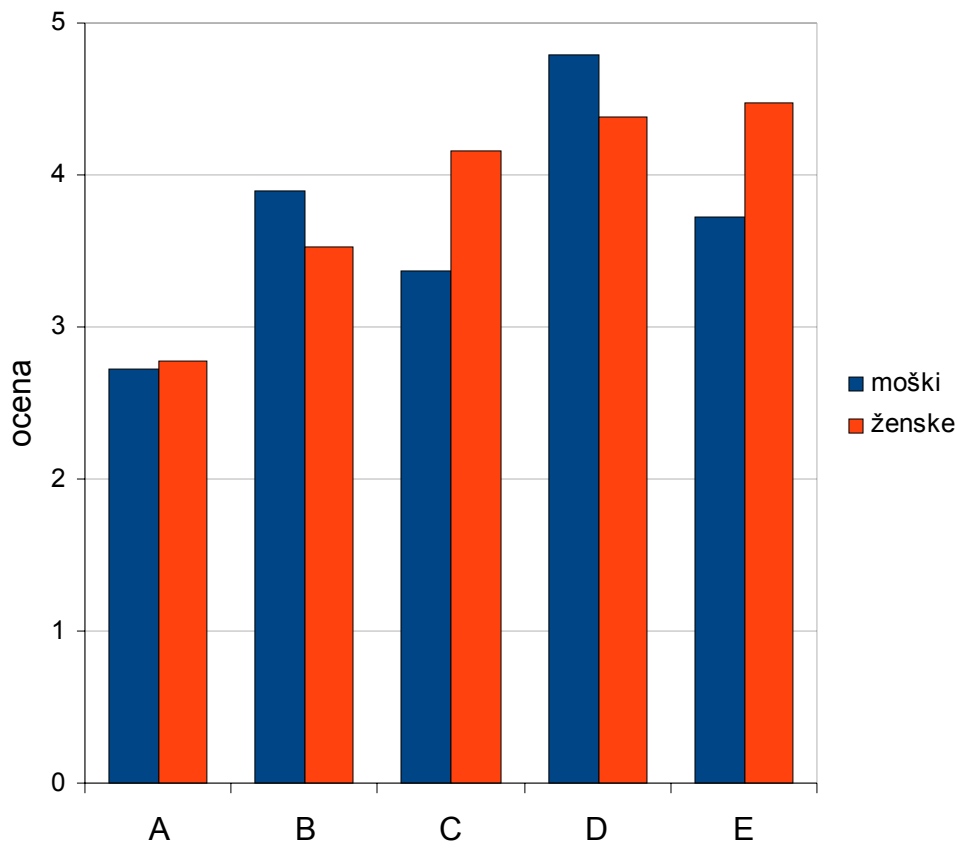
- boljši trenerji(ke) bi pripomogli k večji prepoznavnosti ženskega nogometa pri nas

Pri dodatnem vprašanju pa sem prav tako s pomočjo hi-kvadrat testa ugotovil, da med odgovori ni statistično značilnih razlik ($p=0.928$), saj statistična pomembnost testa presega kritično vrednost 5 % tveganja 0.05.

Na to vprašanje je odgovorilo 65 nogometašev in 37 nogometašic, večina (81.5 % nogometašev in 78.4 % nogometašic) jih je mnenja, da bi boljši trenerji(ke) pripomogli k večji prepoznavnosti te športne igre pri nas. Nasprotnega mnenja pa je 13.8 % igralcev in 16.2 % igralk.

Graf 19: Odnos do ženskega nogometa pri nas (mnenje o tezah)

- * A- moški trenerji poniževalno gledajo na ženski nogomet
- B- v Sloveniji je še vedno razmišljanje, da je nogomet igra za moške
- C- če bi imel ženski nogomet večjo propagando, bi bilo zanimanje zanj pri nas večje
- D- mediji bi lahko veliko pripomogli k večji prepoznavnosti ženskega nogometa pri nas
- E- sponzorji bi z večjo podporo pripomogli k izboljšanju položaja ženskega nogometa

Anketiranci so podajali mnenje o določenih tezah, ki sem jih sam postavil. Njihovo strinjanje oz. nestrinjanje s tezami so podajali v obliki ocen od 1 do 5 (1 – se ne strinjam s tezo, 5 – popolnoma se strinjam s tezo). V grafu so prikazani rezultati v obliki povprečnih ocen, ki so jih dali anketiranci.

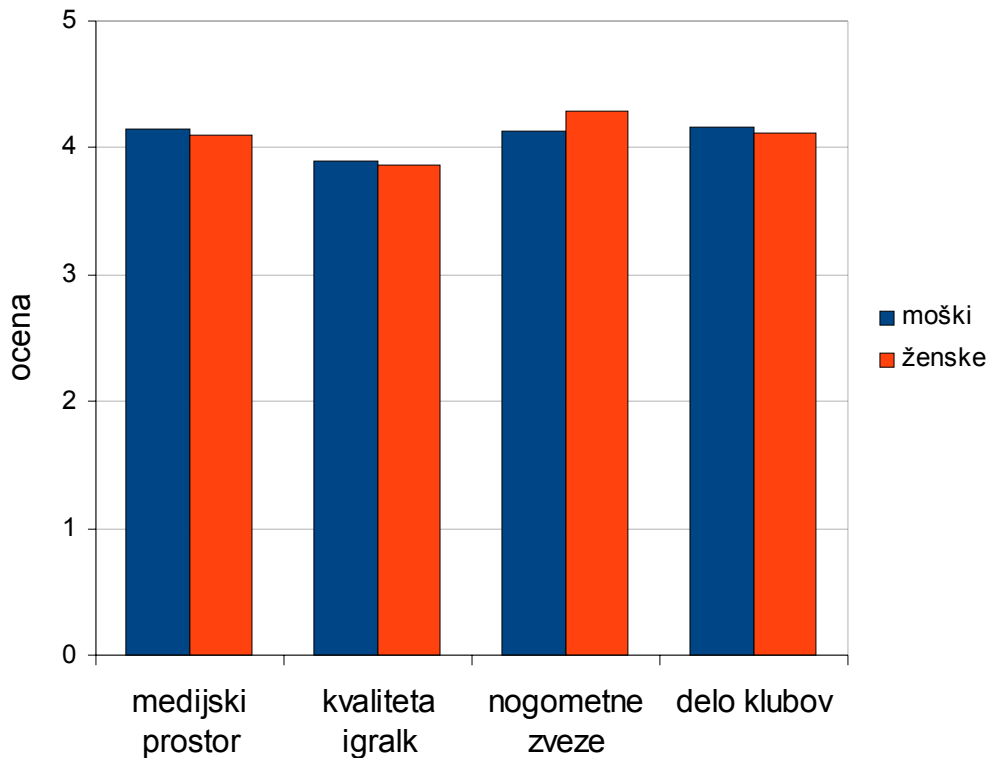
S pomočjo testa analize variance sem ugotovil, da pri tezah B ($p=0.024$), C ($p=0.000$) in E ($p=0.000$) obstajajo statistično značilne razlike med ocenami, ki so jih podali igralci in igralka, medtem ko pri tezah A ($p=0.828$) in D ($p=0.597$) ni zaznati statistično pomembnih razlik med spoloma.

- A. Moški trenerji poniževalno gledajo na ženski nogomet – tako nogometaši kot tudi nogometašice so pri tem vprašanju podali podobno povprečno oceno. Nogometašice so dale oceno 2.77, nogometaši pa 2.73.
- B. V Sloveniji je še vedno razmišljanje, da je nogomet igra za moške – tudi tu so si bili oboji dokaj enotni, nogometašice so to tezo ocenile s povprečno oceno 3.53, nogometaši pa z oceno 3.9. Pri nogometašicah je ta ocena rezultat

lastnih občutkov in doživetij, kako družba odreagira na to, da se ukvarjajo z nogometom, pri moških pa je, po mojem mnenju, ta ocena rezultat prepričanja družbe, da je nogomet športna igra, kjer prevladujejo moški. Sam sem mnenja, da se stvari glede tega nekoliko izboljšujejo, vedno več deklic igra nogomet, do 12-tega leta lahko igrajo na tekmah tudi skupaj z dečki, kasneje pa se začnejo razporejati v ločene ekipe. Tudi pri anketiranih igralkah lahko vidimo, da so mlajše igralke začele že zgodaj s treniranjem nogometa in le tako lahko zagotovimo neko kvaliteto in selekcijo v ženskem nogometu.

- C. Če bi imel ženski nogomet večjo propagando, bi bilo zanimanje zanj pri nas večje – igralke so dale povprečno oceno 4.16, igralci pa 3.37. Igralke so mnenja, da če bi se več govorilo o tej športni panogi pri nas, bi to prav gotovo pripomoglo k večjem zanimanju za ta šport in posledično bi se najverjetneje tudi finančna situacija klubov izboljšala. Pri nogometaših pa niso bili prav vsi tega mnenja, nekateri so menili, da to ne bi vplivalo na povečano zanimanje za ženski nogomet. Po mojem mnenju klubi, ki nimajo veliko denarja, niti ne morejo razvijati neke propagande, da bi s tem privabljali deklice k igranju nogometa. Večina klubov pošlje na okoliške šole letake za treniranje in to je tudi vse. Po mojem mnenju bi bilo potrebno organizirati dneve odprtih vrat, da bi starši videli, kako se dela v klubu in bi potem mogoče raje pripeljali otroke (deklice) na treninge.
- D. Mediji bi lahko veliko pripomogli k večji prepoznavnosti ženskega nogometa pri nas – tudi pri tej tezi so bile pri obojih podobne ocene. Igralke so tezo ocenile s povprečno oceno 4.38, igralci pa so dali še višjo oceno, in sicer 4.79. Kot smo že pri grafu 15 videli, se oboji zavedajo, da se mediji premalo posvečajo ženskemu nogometu in oboji so mnenja, da bi mediji lahko pripomogli k razvoju ženskega nogometa pri nas. Sam se mnenja, da se pri nas preveč povečuje moški nogomet, o ženskem nogometu pa skoraj nič ne slišimo oziroma zelo malo. Ker vemo, da ljudje v povprečju kar veliko časa porabijo za branje časopisov, gledanje TV,... lahko z zagotovostjo trdim, da če bi se o ženskem nogometu več pisalo oz. govorilo, bi se s časom tudi zanimanje družbe zanj povečalo in stereotipno mišljenje o tej igri bi se pri nas začelo malo hitreje spreminjati.
- E. Sponzorji bi z večjo podporo pripomogli k izboljšanju položaja ženskega nogometa – ženske so dale povprečno oceno 4.48, moški pa 3.72. Nogometašice so pri tej tezi dale najvišjo povprečno oceno od vseh tez, kar je posledica tega, da same najbolj občutijo, kako lahko finančne težave v njihovih klubih otežujejo delo in posredno vplivajo na počasnejši razvoj nogometne igre.

Graf 20: Zakaj ima ženski nogomet boljši položaj v tujini (mnenje o tezah)

Pri tem vprašanju sem anketirance spraševal, kaj po njihovem mnenju vpliva na to, da ima ženski nogomet v tujini boljši položaj kot pri nas. Postavil sem določene teze, ki po mojem mnenju vplivajo na te razlike, anketiranci pa so svoje strinjanje oz. nestrinjanje s tezami podajali v obliki ocen od 1 do 5 (1 – se ne strinjam s tezo, 5 – popolnoma se strinjam s tezo). Dobljene rezultate sem predstavil v obliki povprečnih ocen (aritmetična sredina).

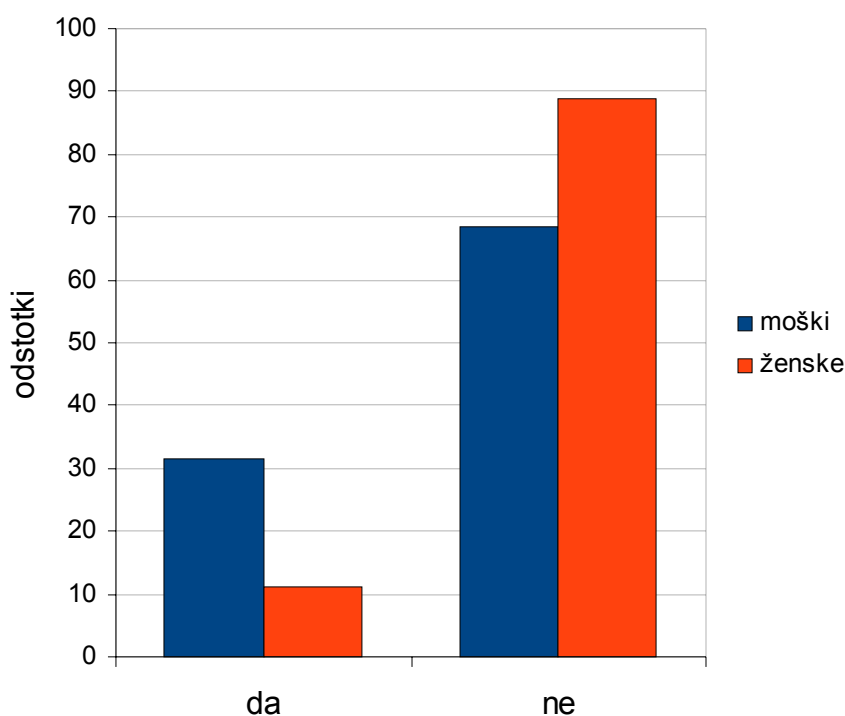
Kot lahko vidimo iz grafa, so na vse štiri teze tako nogometaši kot tudi nogometašice odgovorili z visokimi povprečnimi ocenami. Test analize variance pa je pokazal, da pri nobeni tezi ni statistično značilnih razlik med ocenami igralk in igralcev, saj statistična pomembnost testa pri vseh tezah presega kritično vrednost 5 % tveganja 0.05. Pri tezi »medijski prostor« je $p=0.711$, pri tezi »kvaliteta igralk« je $p=0.816$, pri tezi »Nogometne zveze« je $p=0.244$ in pri zadnji tezi »delo klubov« je $p=0.760$.

1. Večji medijski prostor – tu so nogometašice dale povprečno oceno 4.10, medtem ko so nogometaši dali oceno 4.15.
2. Boljša kvaliteta igralk – izmed vseh tez pri tem vprašanju so pri tej tako nogometašice kot tudi nogometaši dali najnižjo povprečno oceno, čeprav je bila tudi ta ocena visoka. Igralke 3.86, igralci 3.9. Prav gotovo so te ocene posledica tega, da se pri nas zaradi dejanske situacije v ženskem nogometu še ne moremo kosati po kvaliteti igralk z drugimi državami, kjer ima ženski

nogomet boljši položaj in vsestransko podporo. To ne pomeni, da pri nas ni kvalitetnih igralk, vendar, če se z nogometašicami dela načrtno že od mlajših selekcij, je normalno, da bodo boljše tehnično pa tudi taktično podkovane od igralk, ki tega procesa treniranja niso bile deležne.

3. Boljše delo nogometnih zvez – pri tej tezi so dale nogometašice najvišjo povprečno oceno, in sicer 4.29, nogometaši pa so dali oceno 4.14. Oboji so mnenja, da v tujini nogometne zveze bolj podpirajo ženski nogomet kot pa naša nogometna zveza .
4. Boljše delo klubov – tudi tu so bili odgovori podobni, igralko so dale povprečno oceno 4.12, nogometaši pa 4.16. Oboji so namreč mnenja, da v tujini v klubih delajo boljše in kvalitetnejše kot pri nas. Moje mnenje je, da se tudi pri nas v ženskih nogometnih klubih dela na visokem nivoju, vendar, če ni ustrezne infrastrukture in če ni financ, je težko razvijati delo na visokem nivoju. Veliko je namreč dejavnikov, ki morajo biti izpolnjeni, da ti lahko svoje delo opravljáš kvalitetno, pri nas pa večina teh dejavnikov na žalost ni izpolnjenih.

Graf 21: Ali NZS enako podpira moški in ženski nogomet v Sloveniji

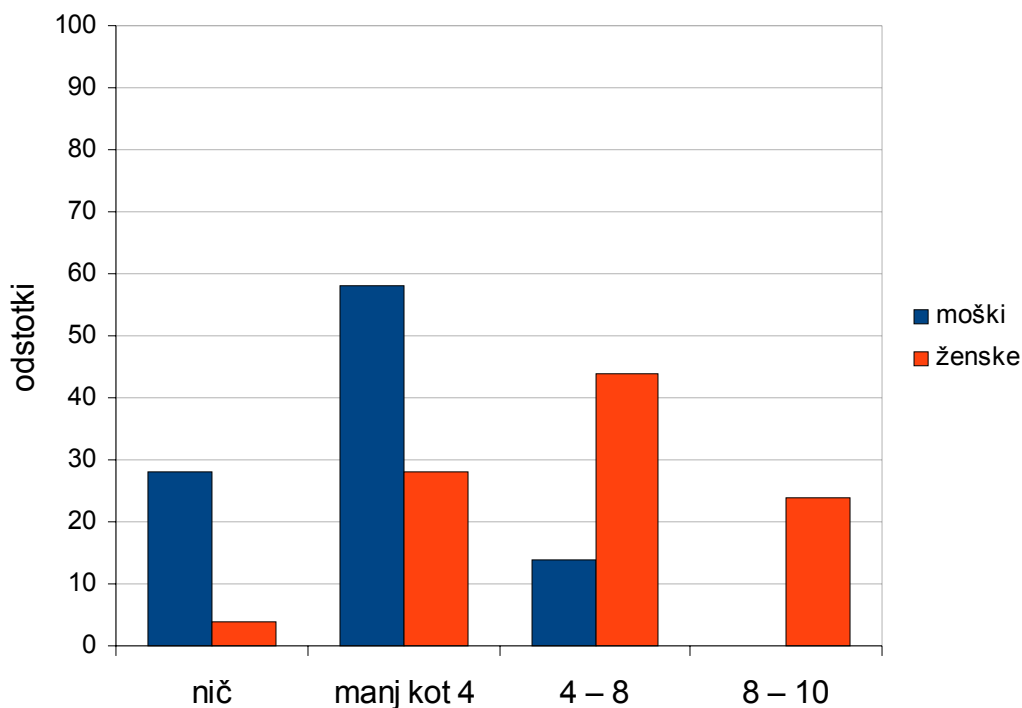
Pri vprašanju o tem, ali NZS enako podpira tako moški kot tudi ženski nogomet, sem s pomočjo hi-kvadrat testa ugotovil, da obstajajo statistično značilne razlike med mnenjem igralcev in igralk, saj statistična pomembnost testa ne presega niti kritične vrednosti 1 % tveganja 0.01 ($p=0.001$).

Iz grafa je razvidno, da so tako igralci kot tudi igralke mnenja, da pri nas NZS ne podpira enako ženskega in moškega nogometa. Pri nogometašicah jih je kar 89 % takega mnenja, pri nogometaših pa jih je takih nekaj manj, in sicer 68.6 %. Da pa NZS ne dela razlik pri podpori nogometašic in nogometašev je mnenja le 11 % igralk in pa 31.4 % igralcev.

Tudi sam sem mnenja, da NZS še vedno premalo postori za ženski nogomet pri nas, tako s finančne plati kot tudi s strani promocije. Ko sem iskal na njihovi spletni strani informacije o ženskem nogometu v Sloveniji, sem bil zelo razočaran, bilo je malo informacij, pa še tiste, ki sem jih našel, so bile zelo skope. Ko igra moška reprezentanca kakšno kvalifikacijsko tekmo, objavljajo to po raznih medijih, od televizije, časopisov... pa tudi na njihovi spletni strani je veliko napisanega. Ko pa imajo reprezentantke tekmo, tega ne zaznamo nikjer, na spletni strani je na majhno napisano, tako da obiskovalec spletne strani, ki ni pozoren, tega sploh ne opazi.

Graf 22: Našteti nogometni klubi (moški so našeli ženske nogometne klube in obratno)

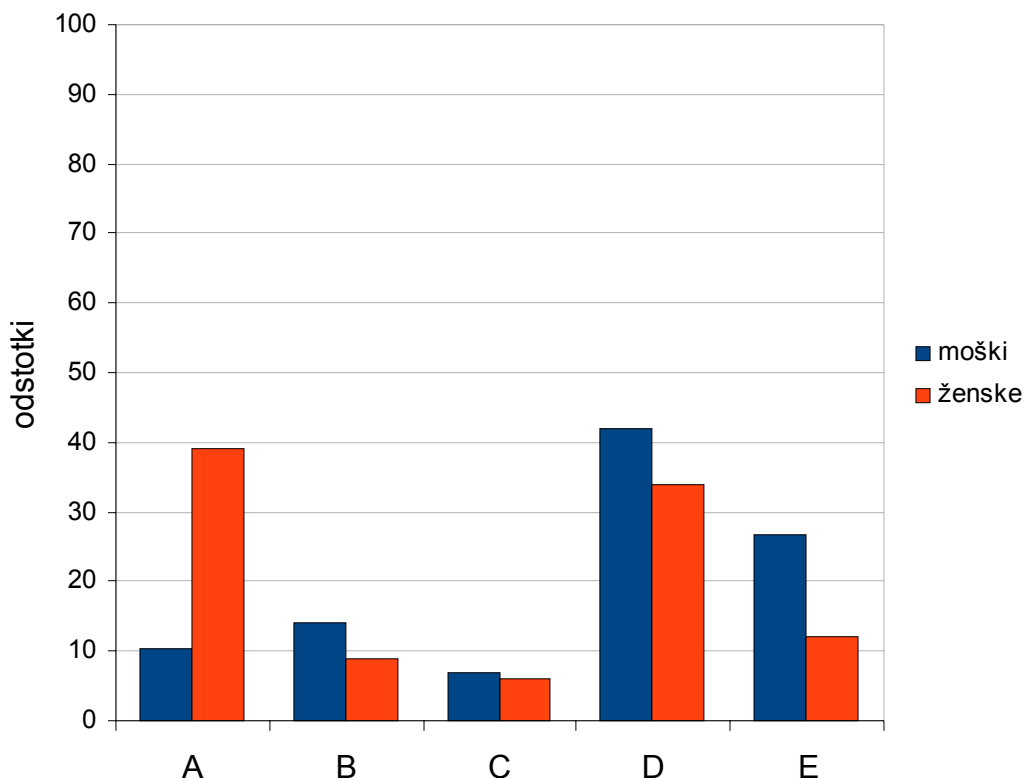

Anketiranci so imeli nalogo naštet čim več nogometnih klubov v 1. slovenski nogometni ligi, vendar pa so morali nogometaši naštet le ženske klube, nogometašice pa le moške.

Pri obdelavi podatkov s pomočjo hi-kvadrat testa sem ugotovil, da so pri odgovorih anketirancev statistično pomembne razlike ($p=0.000$), statistična pomembnost testa pa ne presega niti kritične vrednosti 1 % tveganja 0.01.

Večina nogometašic, in sicer kar 44 % je naštela od 4 do 8 moških klubov v 1.SNL, medtem ko je večina nogometašev (58.1 %) naštela manj kot 4 klube v 1.SŽNL. Pri nogometašicah ni znalo naštetih nobenega moškega kluba 4 % igralk, manj kot 4 klube je naštelo 28 % igralk in 24 % igralk je naštelo od 8 do 10 klubov v 1.SNL. Pri nogometaših pa 27.9 % igralcev ni naštelo nobenega ženskega kluba, 13.9 % pa jih je naštelo od 4 do 8 klubov v 1.SŽNL. Nobeden izmed igralcev ni naštel več kot 8 ženskih nogometnih klubov v 1. ligi pri nas. Iz dobljenih rezultatov lahko sklepam, da se nogometašice bolj zanimajo za moški nogomet kot pa nogometaši za ženskega. Veliko pa k temu prav gotovo pripomorejo tudi mediji, ki o moškem nogometu obveščajo na vsakem koraku, tako da do teh informacij ni težko priti, drugače pa je za ženski nogomet pri nas, o katerem, kot sem že večkrat omenil, ni veliko objavljenega in še, ko hočeš najti informacije o njem, težko prideš do njih. Moje mnenje je, da če bi se začelo več govoriti o ženskem nogometu in obveščati ljudi o njem, bi s tem naredili zelo velik korak k razvoju te panoge pri nas, kajti s tem bi povečali zanimanje otrok oz. deklic za ta šport, pa tudi odrasli bi začeli drugače gledati na ženske v nogometu.

Graf 23: Odločitev za trenerja ženske nogometne ekipe

- * A- zagotovo
- B- imel(a) bi pomisleke
- C- če ne bi imel(a) druge možnosti
- D- najprej bi se seznanil(a) s pogoji v klubu in na podlagi tega bi se odločil(a)
- E- ne bi

S pomočjo hi-kvadrat testa sem ugotovil, da so tudi pri tem vprašanju med odgovori igralcev in igralk za odločitev trenerja ženske nogometne ekipe, statistično značilne razlike ($p=0.000$).

Graf 23 prikazuje odgovore anketirancev, ki so jih podali na vprašanje, ali bi se odločili za trenerja ženske nogometne ekipe. Imeli so možnost zbiranja med petimi možnimi odgovori. Kar 39 % nogometašic je na to vprašanje odgovorilo pritrdilno, 34 % jih je mnenja, da bi se najprej seznanile s pogoji v klubu in na podlagi tega bi se odločile, 12 % jih je odgovorilo, da se ne bi odločile za treniranje ženske ekipe, 9% se jih je odločilo za odgovor, da bi imele pomisleke in 6 % jih je reklo, da bi se odločile za treniranje ženske ekipe, če ne bi imele druge možnosti. Pri nogometaših so bili odgovori nekoliko drugačni, največji del, in sicer 41.9 %, jih je odgovorilo, da bi se najprej seznanili s pogoji v klubu in na podlagi tega bi se odločili, 26.7 % se jih ne bi odločilo za to, 13.9 % bi jih imelo pomisleke glede take odločitve, 10.5 % bi se jih odločilo za treniranje žensk in le 6.9 % bi jih začelo s treniranjem ženske nogometne ekipe, če ne bi imeli druge možnosti. Pri ženskah je bil drugi najpogostejši odgovor, da bi se najprej seznanile s pogoji v klubu in na podlagi tega bi se odločile, kar je nekako logično, saj same v klubih vidijo, da trenerji za delo na treningih nimajo najboljših pogojev, tako da je vse na njih samih, pa tudi finance, ki sem jih že tolikokrat omenil, imajo pri teh odločitvah vlogo. Je že res, da se ženske ukvarjajo z nogometom v Sloveniji predvsem zato, ker imajo rade ta šport, vendar delo trenerja zahteva veliko več kot le prihod na trening in igranje tekem. Tu so vključene še predhodne priprave treningov, analize izvedenih treningov, analize odigranih tekem... Tu lahko število ur, ki jih dekleta tedensko namenijo za treniranje nogometa, še podvojimo.

7. SKLEP

Da se ženski nogomet v Sloveniji razvija vedno hitreje in da je delo v ženskih klubih vedno boljše, nam dokazuje vse večje število registriranih igralk v klubih pa tudi uspehi ženske reprezentančne ekipe, ki se je z zmago nad Grkinjami, 3. 10. 2008, uvrstila v dodatne kvalifikacije za nastop na evropskem prvenstvu, ki bo leta 2009 na Finskem. S tem so reprezentantke dosegle največji uspeh v zgodovini ženskega nogometa. Njihova zadnja ovira pred odhodom na evropsko prvenstvo bo reprezentanca Ukrajine, s katero ima slovenski nogomet že v moškem nogometu dobre izkušnje. Ali se zgodovina ponavlja tudi v ženskem nogometu, bomo izvedeli 29. oz. 30. oktobra 2008. Seveda pa bi bil napredek tako na klubski ravni, kot tudi na reprezentančni še večji, če bi bilo pri nas več ljudi, ki bi ženske v tej igri podpirali, tako s strani financ kot tudi s strani promoviranja. Vendar bi po moje mnenju znal ta zadnji uspeh ženske reprezentance veliko dodati k večji podpori in prepoznavnosti ženskega nogometa v Sloveniji, tako s strani medijev kot tudi posameznikov, ki podpirajo stereotipno mnenje, da je nogomet igra, ki je ustvarjena za moške. Ta tekma bo obenem predstavljala tudi prvi neposredni televizijski prenos ženske nogometne reprezentance na nacionalni televiziji.

Namen moje diplomske naloge je bil s sociološkega vidika primerjati razmere med nogometaši in nogometašicami v 1. slovenski nogometni ligi. Na podlagi odgovorov, ki so jih igralci in igralkе posameznih klubov podali, sem rezultate s pomočjo programskega paketa SPSS 13.0 statistično obdelal in poskušal postavljene hipoteze potrditi oz. zavrniti.

HIPOTEZA 1: več žensk kot moških, ki se ukvarjajo z nogometom, še vedno študirajo oz. imajo višjo izobrazbo. Na podlagi dobljenih rezultatov sem ugotovil, da večina nogometašic še hodi v šolo oz. študirajo, tako da lahko HIPOTEZO 1 potrdim.

Glede na to, da je moški nogomet v Sloveniji profesionaliziran (nogometaši lahko živijo le od igranja nogometa), ženski pa ne in imajo dekleta poleg ukvarjanja z nogometom še veliko drugih obveznosti, sem na podlagi tega postavil tri hipoteze, in sicer **HIPOTEZO 2:** nogometaši trenirajo več ur na teden kot nogometašice, **HIPOTEZO 4:** nogometašice se ukvarjajo z nogometom bolj zaradi lastnega veselja, nogometaši pa zaradi finančnih interesov in pa **HIPOTEZO 5:** nogometaši imajo več časa zase in za druženje. HIPOTEZO 2 lahko na podlagi analize rezultatov potrdim, prav tako tudi HIPOTEZO 4, HIPOTEZO 5 pa le delno, saj sem glede časa, ki ga namenijo nogometaši in nogometašice za druženje dobil podobne rezultate, pri času, ki pa ga namenijo zase (gledanje TV, branje knjig, časopisov...) pa sem ugotovil, da za to nogometaši namenijo več časa.

Ker je nogomet za ženske pri nas dokaj mlada športna panoga in večina klubov nima mlajših selekcij za nogomet deklic, sem postavil **HIPOTEZO 3**: nogometiške začnejo pri kasnejših letih s treniranjem nogometa kot nogometaši. Dobljeni rezultati so pokazali, da so dekleta v povprečju stara 12.62 let, ko začnejo trenirati nogomet, dečki pa 8.35, tako da lahko tudi to hipotezo potrdim.

Na podlagi obdelave podatkov pa sem potrdil tudi HIPOTEZO 6 in pa HIPOTEZO 7. Hipoteza 6 se je navezovala na primerjavo razmer glede financ v moških in pa ženskih klubih. **HIPOTEZA 6**: razmere so v moških nogometnih klubih s strani financ boljše kot v ženskih nogometnih klubih. V zadnji hipotezi pa sem predvideval, da se moški ne zanimajo za ženski nogomet, medtem ko pri ženskah ni tako in se za moškega zanimajo. To sem sklepal na podlagi tega, da o ženskem nogometu pri nas ne moremo dobiti veliko informacij, pa tudi družba ga dojema še vedno kot prioriteto moških. **HIPOTEZA 7**: nogometiške se zanimajo za moški nogomet, nogometaši pa za ženskega ne.

V anketnem vprašalniku, ki sem ga oddal v ženske in moške nogometne klube v slovenski prvi ligi, je bilo tudi vprašanje: Kaj menite o ženskem nogometu v Sloveniji? Tako nogometiške kot tudi nogometaši so bili enotnega mnenja, da bi se moral še veliko bolj razviti in razširiti na večjo populacijo, če bi hoteli o njem govoriti kot o športu na visokem nivoju. V zadnjem času se je na slovenskem prostoru za ta šport s strani klubov zelo veliko naredilo, v primerjavi s tem, kakšne so bile razmere prej, vendar za pravo profesionalizacijo bi bilo treba še veliko narediti. Vsi anketiranci so bili tudi mnenja, da je finančne podpore s strani sponzorjev veliko premalo in prav gotovo bi lahko to pripomoglo k boljšemu in stabilnejšemu finančnemu stanju klubov. Ena igralka je celo napisala: »Dva kluba sta kvalitetna, ostalo je kar nekaj!« Že to nam lahko veliko pove. Eden od nogometašev pa je napisal:« Če se moški nogomet pri nas ne vzpenja, se bo tudi ženski težko.« S tem njegovim mnenjem se prav gotovo strinjam, kajti tudi v moškem nogometu je finančno stanje slabo, nogometaši se ubadajo s tem, kdaj bodo dobili mesečno plačilo in potem ne more biti igralec z mislimi samo pri igri in žrtvovanju za ekipo. Večini oz. skoraj vsem igralcem pomeni dohodek od nogometa celoten mesečni dohodek in od tega morajo živeti. Glede na to, da je v Sloveniji večina ljudi mnenja, da je moški nogomet bolj privlačen za sponzorje kot ženski, nam to lahko pokaže neko realno stanje v slovenskem nogometnem prostoru.

S svojim diplomskim delom bi rad opozoril na težave, s katerimi se srečujejo igralke v naši ligi, kajti glede na trud, ki ga vložijo v treninge in v promocijo te igre, bi si prav gotovo zaslužile več posluha in zanimanja okolice. Nenazadnje pa so tudi rezultati, ki jih zadnje čase dosegata naša ženska reprezentanca odraz dobrega dela in vsega odrekovanja. Prav gotovo pa bi lahko tu svoj delež k razvoju ženskega nogometa dodali tudi mediji, ki pa po mojem mnenju ne kažejo prevelikega zanimanja za to. Moškemu

nogometu posvečajo na televiziji zelo veliko časa, v časopisih po cele strani, ženski nogomet pa je zapostavljen. Včasih lahko v časopisu zasledimo kak članek, na televiziji pa se zelo redko sliši kakšno novico o tem.

Pri vsem tem pa ena stvar zagotovo velja, in sicer, da se predvsem v zadnjih letih v klubih dobro dela s podmladkom v ženskem nogometu in to je lahko svetla točka v tem začaranem krogu. Tudi sam treniram v svoji ekipi nekaj deklet, starih 8 let in lahko rečem, da sem bil presenečen, ko sem videl, kakšno željo in občutek imajo ta dekleta. Treba je imeti voljo, poiskati finančna sredstva in to je pogoj za še boljšo prihodnost tega športa pri nas.

8. LITERATURA

Doupona Topič, M. (2004). *Ženske in šport*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Doupona Topič, M. (2007). *Dame in nogomet*. Polet, 6(35), 56.

Doupona Topič, M. (2005). *Kratka zgodovina ženskega športa*. Polet, 4(45), 56.

Doupona Topič, M. (2005). *Adijo, stereotipi*. Polet, 5(11), 56-57.

Doupona Topič, M., Petrovič, K. (2007). *Šport in družba (sociološki vidiki)*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Elsner, B. (2004). *Nogomet - teorija igre*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Elsner, B. (2006). *Nogomet – trening mladih*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Gorjup, B. (1999). *Osebnostne lastnosti in motivacijske značilnosti igralk nogometa*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Gros, B. (2004). *Napredujemo počasi, a napredujemo*. Naš nogomet, 31/32, 39-40.

Gros, B. (2005). *Uspešno leto ženskega reprezentančnega nogometa*. Naš nogomet, 35/36: 60.

Gros, B. (2005). *Prihaja čas za nogometašice*. Naš nogomet, 35/36, 61.

Gros, B. (2007). *FIFA simpozij o ženskem nogometu*. Naš nogomet, 40, 33.

Kostič, M. (2003). *Socialni status, izobraževanje in socialna opora športnikov v kolektivnih športih*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Lebar, J. (1991). *Zgodovinski razvoj nogometa v Ljubljani*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Lover, S. (1993). *Soccer laws explained*. Orpington: Eric Dobby Publishing Ltd.

Mikeln, P. (2005). *Agresivnost v ženskem nogometu*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

NZS. (2000). *80 let organiziranega nogometa na Slovenskem*. Ljubljana: Nogometna zveza Slovenije.

Plesec, M., Doupona Topič, M. (2002). *Nogomet in družba : preporod nogometa v Sloveniji*. Ljubljana: Zavod za šport Slovenije.

Repas, B. (2008). *Primerjava rezultatov nekaterih motoričnih in funkcionalnih testov ŽNK Slovenj Gradec in ženske reprezentance Slovenije U-19*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Stojanović, S. (1998). *Športna identifikacija nogometašev prve slovenske nogometne lige in primerjava z nogometaši reprezentance Slovenije*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Subotič, T. (2005). *Prve mednarodne izkušnje glavne sodnice*. Naš nogomet, 35/36, 66-68.

Pavlin, T. (2000). *Začetki nogometa v Ljubljani*. Naš nogomet, 20/21, 45-46.

Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja. (2006). *Žena i sport - zbornik radova*. Beograd: Olimpijski komitet Srbije i Crne Gore.

Začetki nogometa na Slovenskem. Ljubljana: NZS. Pridobljeno 12. 9. 2008 s <http://www.nzs.si/index.php?pgii=189>.

Ženska reprezentanca Slovenije. Ljubljana: NZS. Pridobljeno 12. 9. 2008 s <http://www.nzs.si/index.php?pgi=41>.

Ženski nogometni klub Pomurje. Pridobljeno 20. 10. 2008 s http://www.znkpomurje.com//index.php?option=com_frontpage&Itemid=1

Ženski nogometni klub Mašinac. Pridobljeno 20. 10. 2008 s [http://www.zfkmasinac.com/sr/Naslovna Strana](http://www.zfkmasinac.com/sr/Naslovna_Strana)